

WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY w Białymstoku

ul. Pogodna 22, 15-354 Białystok, tel. (085) 74 97 200, fax 74 97 209

e-mail: sekretariat@wup.wrotapodlasia.pl, www.up.podlasie.pl

Ranking **zawodów** **deficytowych i nadwyżkowych** **w woj. podlaskim** **w 2008r.**

Białystok MARZEC 2009

**RAPORT OPRACOWANO
W WYDZIALE RYNKU PRACY
WOJEWÓDZKIEGO URZĘDU PRACY
W BIAŁYMSTOKU**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
PODSTAWA I METODOLOGIA OPRACOWANIA	5
1. ANALIZA BEZROBOCIA W WOJ. PODLASKIM WEDŁUG ZAWODÓW	7
1.1. ANALIZA NOWO REJESTRUJĄCYCH SIĘ BEZROBOTNYCH WEDŁUG ZAWODÓW	7
1.2 BEZROBOTNI OGÓŁEM.....	9
1.3 STRUKTURA ZAWODOWA BEZROBOTNYCH WG PŁCI.....	15
1.4 STRUKTURA ZAWODOWA BEZROBOTNYCH ABSOLWENTÓW	18
1.5 ZAWODY GENERUJĄCE DŁUGOTRWAŁE BEZROBOCIE W WOJ. PODLASKIM	20
2. ANALIZA OFERT PRACY WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW)	25
2.1. WSKAŹNIK SZANSY UZYSKANIA OFERTY.	29
3. ANALIZA BEZROBOCIA I OFERT PRACY WEDŁUG RODZAJU DZIAŁALNOŚCI OSTATNIEGO MIEJSCA PRACY (WG SEKCJI PKD).....	32
4. ANALIZA ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH.....	34
4.1. ZAWODY NADWYŻKOWE	36
4.2 ZAWODY DEFICYTOWE	39
4.3 ZAWODY ZRÓWNOWAŻONE.....	43
PODSUMOWANIE	45

WSTĘP

Jednym z zadań samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy jest opracowywanie analiz rynku pracy i badania popytu na pracę, w tym prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych. Zadanie to wynika z zapisów Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy¹.

Problem bezrobocia jest jedną z trudnych kwestii społecznych, gospodarczych i politycznych. W sytuacji niewystarczającego przyrostu miejsc pracy i jednoczesnym występowaniu niedoborów kadrowych, sygnalizowanych przez pracodawców, istotne jest planowanie i prowadzenie racjonalnej polityki rynku pracy, opartej na sprawnym systemie informacyjnym.

Jednym z instrumentów dostarczających informacji z zakresu popytu i podaży pracy jest Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych. Jako jednolita metoda, służąca koordynacji szkolenia bezrobotnych oraz kształcenia zawodowego z potrzebami rynku pracy, został wprowadzony w 2005r. przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy. Na podstawie opracowanych przez MGiP zaleceń metodycznych sporządzane są cyklicznie raporty powiatowe, wojewódzkie i krajowe o charakterze diagnostycznym (raporty półroczne) oraz diagnostyczno-prognostycznym (raporty roczne).

Cel opracowania

Podstawowym celem Rankingu zawodów deficytowych i nadwyżkowych jest opracowanie kompleksowej, aktualnej informacji na temat kształtowania się popytu i podaży pracy na regionalnym rynku pracy w 2008r. w przekroju zawodowym.

Porównanie struktury zawodowej strony popytowej rynku pracy (ofert pracy zgłaszanych do urzędów pracy) i podaży pracy (zarejestrowanych bezrobotnych) pozwoli na określenie obszarów nierównowagi między popytem a podażą siły roboczej (wskazanie zawodów deficytowych i nadwyżkowych) oraz na utworzenie rankingu zawodów wg wskaźników: intensywności nadwyżki/deficytu zawodów, szansy uzyskania oferty, długotrwałego bezrobocia.

Uzyskane informacje w tym zakresie będą stanowić źródło informacji pomocne przy:

- o określaniu kierunków i natężenia zmian zachodzących w strukturze zawodowo-kwalifikacyjnej na regionalnym rynku pracy,

¹ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, art. 8, ust.1 pkt.3 (Tekst jednolity Dz. U. z 2008r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.).

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

- o właściwym planowaniu i prowadzeniu działań w zakresie przeciwdziałania bezrobociu przez samorządy oraz instytucje i organizacje zajmujące się problematyką bezrobocia,
- o podnoszeniu jakości usług rynku pracy w zakresie pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego, poprzez dostarczanie informacji w zakresie zawodów poszukiwanych przez pracodawców oraz zawodów, na które zmniejsza się zapotrzebowanie na rynku pracy,
- o inicjowaniu kierunków szkoleń osób bezrobotnych zgodnie z potrzebami rynku pracy, w celu zapewnienia ich większej efektywności,
- o planowaniu kierunków kształcenia zawodowego dostosowanych do potrzeb rynku pracy,
- o prowadzeniu racjonalnego i zgodnego z potrzebami rynku pracy gospodarowania środkami Funduszu Pracy,
- o sporządzaniu wykazu zawodów, w których za przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników może być dokonywana refundacja wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne.

Podstawa i metodologia opracowania

Podstawowym źródłem informacji wykorzystanych do opracowania Raportu były dane liczbowe dotyczące struktury zarejestrowanych bezrobotnych i wolnych miejsc pracy, zawarte w załącznikach do sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy, sporządzanych przez powiatowe urzędy pracy:

- załączniku nr 3 „Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności” za I i II półrocze 2008r.,
- załączniku nr 2 „Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy” za I i II półrocze 2008r.”.

Ze względu na zakres wykorzystanych w opracowaniu danych, ograniczony do statystyk pochodzących z rejestrów powiatowych urzędów pracy, opracowanie nie dotyczy całego rynku pracy, lecz tylko segmentu obsługiwanego przez urzędy pracy.

Podstawą analizy struktury zawodowej bezrobotnych i ofert pracy jest Klasyfikacja Zawodów i Specjalności, wprowadzona do powszechnego stosowania Rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 8 grudnia 2004r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz. U. z 2004r. Nr 265, poz. 2644 z późn. zm.). Obowiązuje ona od 1 stycznia 2005r.

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

W dokumencie tym zawód został zdefiniowany jako zbiór zadań (zespół czynności) wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych stale lub z niewielkimi zmianami przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji (wiedzy i umiejętności), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło dochodów. Zawód może dzielić się na specjalności, które są wynikiem podziału pracy w ramach zawodu i zawierają czynności o podobnym charakterze wymagające pogłębionej lub dodatkowej wiedzy i umiejętności zdobytych w wyniku dodatkowego szkolenia lub praktyki.

Klasyfikacja została opracowana na podstawie Międzynarodowego Standardu Klasyfikacji Zawodów ISCO-88 (COM), dostosowanego do potrzeb Unii Europejskiej i uwzględnia aktualną strukturę zawodową na rynku pracy w Polsce.

Klasyfikacja obejmuje 1770 zawodów (specjalności), które zostały zagregowane w 392 grupy elementarne, a następnie w 116 grup średnich, 30 dużych i 10 wielkich. Wszystkie pozycje klasyfikacyjne opatrzone zostały symbolem cyfrowym (kodem). Grupy wielkie oznaczono symbolem jednocyfrowym, grupy duże – dwucyfrowym, grupy średnie – trzycyfrowym, a elementarne – czterocyfrowym. Poszczególnym zawodom i specjalnościom przyporządkowano kod sześciocyfrowy. Podstawowym kryterium wyodrębniania grup wielkich jest poziom kwalifikacji. Natomiast pozostałe poziomy agregacji powstały w wyniku zastosowania w różny sposób kryterium „specjalizacji umiejętności”, co polega na każdorazowym braniu pod uwagę różnych umiejętności, np. rodzaju koniecznej wiedzy, posługiwania się określonymi narzędziami i stosowania odpowiednich materiałów lub też rodzaju wykonywanego produktu i świadczonych usług.

1. ANALIZA BEZROBOCIA W WOJ. PODLASKIM WEDŁUG ZAWODÓW

1.1. Analiza nowo rejestrujących się bezrobotnych według zawodów

W 2008r., w powiatowych urzędach pracy województwa podlaskiego zarejestrowało się 75550 nowych bezrobotnych (w roku poprzednim – 72439 osób). Napływ do bezrobocia zwiększył się więc o 3111 osób, tj. o 4,3%. Spośród nowo zarejestrowanych osób bezrobotnych, zawód posiadało 55210 osób, tj. 73,1% (w roku poprzednim odpowiednio: 54065 osób i 74,6%).

Tab. 1 Nowo rejestrujący się bezrobotni w woj. podlaskim w latach 2007-2008 wg wielkich grup zawodów

Grupy zawodów (nazwa grupy wielkiej)	2007		2008		wzrost/ spadek (+/-)	
	liczba	%	liczba	%	w liczbach	w %
Ogółem, z tego:	72439	100,0	75550	100,0	3111	4,3
0. Siły zbrojne	9	0,0	3	0,0	-6	-66,7
1. Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	116	0,2	85	0,1	-31	-26,7
2. Specjaliści	8643	11,9	9594	12,7	951	11,0
3. Technicy i inny średni personel	12743	17,6	12760	16,9	17	0,1
4. Pracownicy biurowi	1653	2,3	1781	2,4	128	7,7
5. Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	6383	8,8	6331	8,4	-52	-0,8
6. Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	1486	2,1	1496	2,0	10	0,7
7. Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	15457	21,3	15641	20,7	184	1,2
8. Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	2832	3,9	2895	3,8	63	2,2
9. Pracownicy przy pracach prostych	4743	6,5	4624	6,1	-119	-2,5
Bez zawodu	18374	25,4	20340	26,9	1966	10,7

Mimo ogólnego spadku bezrobocia, w 2008 roku zwiększył się napływ do ewidencji urzędów pracy osób bezrobotnych, w największym zaś stopniu wzrosła liczba nowo rejestrujących się osób z wykształceniem wyższym (o 11%) oraz pracowników biurowych (o prawie 8%), a więc przedstawicieli grup zawodowych, które do tej pory były w najlepszej sytuacji na rynku pracy. Zmniejszył się natomiast napływ do bezrobocia przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników (o prawie 27%), pracowników usług osobistych i sprzedawców (o niecały 1%) oraz pracowników

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

przy pracach prostych (o 2,5%).

W 2008r. największy napływ do bezrobocia dotyczył osób należących do następujących dużych (2-cyfrowych) grup zawodów:

- robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń – 9052 osoby, tj. 12,0% ogółu nowo rejestrujących się bezrobotnych (głównie mechanicy pojazdów samochodowych – 2534 osoby, ślusarze i pokrewni – 1917 osób oraz mechanicy – monterzy maszyn i urządzeń – 1546 osób),
- pozostali specjaliści – 7925 osób, tj. 10,5% (głównie specjaliści administracji publicznej gdzie indziej niesklasyfikowani – 1817 osób, specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani – 1773 osoby, archeolodzy, socjolodzy i pokrewni – 1222 osoby oraz ekonomiści – 989 osób),
- pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 7761 osób, tj. 10,3% (głównie stolarze i pokrewni – 1717 osób, krawcy, kapelusznicy i pokrewni – 1632 osoby oraz piekarze, cukiernicy i pokrewni – 1544 osoby),
- średni personel techniczny – 7288 osób, tj. 9,6% (głównie technicy mechanicy – 2562 osoby, technicy gdzie indziej niesklasyfikowani – 1411 osób oraz technicy budownictwa, ochrony środowiska i pokrewni – 1223 osoby),
- pracownicy pozostałych specjalności (z grupy techników i innego średniego personelu) – 6081 osób, tj. 8,0% (głównie pracownicy do spraw finansowych i handlowych gdzie indziej niesklasyfikowani – 3116 osób, agenci do spraw sprzedaży (handlowcy) – 727 osób, organizatorzy turystyki i pokrewni – 696 osób oraz pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni – 430 osób),
- sprzedawcy i demonstratorzy – 4501 osób, tj. 6,0%.

Natomiast w ramach poszczególnych zawodów i specjalności (6-cyfrowych), w 2008 roku najwięcej bezrobotnych zarejestrowało się w poniższych zawodach i specjalnościach:

Zawód	2008		2007	
• Sprzedawca	3243	4,3%	3270	4,5%
• Asystent ekonomiczny [zawód szk.: Technik ekonomista]	2121	2,8%	2179	3,0%
• Technik mechanik	1546	2,0%	1558	2,2%
• Ślusarz	1383	1,8%	1306	1,8%
• Krawiec	1178	1,6%	1166	1,6%
• Mechanik samochodów osobowych	881	1,2%	1047	1,5%
• Specjalista administracji publicznej	1055	1,4%	942	1,3%
• Technik rolnik	901	1,2%	898	1,2%
• Murarz	839	1,1%	875	1,2%
• Robotnik budowlany	835	1,1%	861	1,2%
• Kucharz	767	1,0%	864	1,2%

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

Zawód	2008		2007	
• Stolarz	764	1,0%	778	1,1%
• Ekonomista	723	1,0%	704	1,0%
• Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	703	0,9%	719	1,0%

Spośród ogółu bezrobotnych nowo rejestrujących się w 2008r. 14,7% stanowiły osoby będące w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki (11112). Najwięcej absolwentów rejestrowało się w zawodach:

Zawód	2008		2007	
• Specjalista administracji publicznej	458	4,1	447	4,2%
• Asystent ekonomiczny [zawód szk.: Technik ekonomista]	377	3,4	383	3,6%
• Pedagog	318	2,9	256	2,4%
• Ekonomista	271	2,4	284	2,7%
• Pozostali specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani	212	1,9	207	2,0%
• Technik mechanik	203	1,8	200	1,9%
• Specjalista do spraw marketingu i handlu [sprzedaży]	190	1,7	217	2,0%
• Kucharz małej gastronomii	154	1,4	141	1,3%
• Sprzedawca	151	1,4	130	1,2%
• Specjalista ochrony środowiska	151	1,4	101	1,0%
• Technik żywienia i gospodarstwa domowego	125	1,1	116	1,1%
▪ Mechanik pojazdów samochodowych	116	1,0	49	0,5
▪ Specjalista do spraw organizacji usług gastronomicznych, hotelarskich i turystycznych	105	0,9	60	0,6

1.2 Bezrobotni ogółem

W końcu 2008r. w urzędach pracy woj. podlaskiego zarejestrowanych było 45821 bezrobotnych. W ciągu roku liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 2975 osób, tj. o 6,1%. Stopa bezrobocia wyniosła dla województwa 9,8%, tj. o 0,6 punktu procentowego mniej niż przed rokiem.

W populacji bezrobotnych dominują osoby posiadające zawód. W końcu 2008r. zbiorowość ta liczyła 35149 osób (76,7% ogółu bezrobotnych w województwie) i w porównaniu do końca ubiegłego roku zmniejszyła się o 2947 osób, tj. o 7,7%. Bez zawodu natomiast było 10672 zarejestrowanych bezrobotnych (23,3%), tj. o 28 osób mniej niż przed rokiem (o 0,3%).

Statystyka dla osób bezrobotnych posiadających zawód sporządzana jest według zawodu, w jakim bezrobotni ci poszukują pracy i do wykonywania tego zawodu mają odpowiednie kwalifikacje potwierdzone świadectwem szkolnym lub innym dokumentem, bądź odpowiednim, minimum rocznym, stażem pracy w danym zawodzie.

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

Natomiast grupa bezrobotnych bez zawodu obejmuje osoby, które nie posiadają świadectwa czy dyplomu ukończenia szkoły lub odpowiedniego kursu oraz osoby, które nie posiadają udokumentowanej ciągłości pracy w okresie minimum 1 roku w tym samym zawodzie. Są to głównie osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej oraz z wykształceniem średnim ogólnokształcącym.

Tab. 2 Bezrobotni w woj. podlaskim wg wielkich grup zawodów w latach 2007-2008 (stan w końcu roku)

Grupy zawodów (nazwa grupy wielkiej)	2007		2008		wzrost/spadek (+/-)	
	liczba	%	liczba	%	w liczbach	w %
Ogółem, z tego:	48796	100	45821	100,0	-2975	-6,1
0. Siły zbrojne	5	0,01	3	0,01	-2	-40,0
1. Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	114	0,2	77	0,2	-37	-32,5
2. Specjaliści	3829	7,8	4179	9,1	350	9,1
3. Technicy i inny średni personel	7622	15,6	7178	15,7	-444	-5,8
4. Pracownicy biurowi	1465	3,0	1319	2,9	-146	-10,0
5. Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	5241	10,7	4389	9,6	-852	-16,3
6. Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	1732	3,5	1458	3,2	-274	-15,8
7. Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	11451	23,5	10637	23,2	-814	-7,1
8. Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	2193	4,5	2000	4,4	-193	-8,8
9. Pracownicy przy pracach prostych	4444	9,1	3909	8,5	-535	-12,0
Bez zawodu	10700	21,9	10672	23,3	-28	-0,3

Wśród ogółu bezrobotnych najliczniej reprezentowaną od lat grupą zawodową są robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy. W końcu 2008r. do grupy tej zaliczono 10637 osób i stanowiły one 23,2% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Od kilku lat zmniejsza się udział robotników przemysłowych i rzemieślników w zbiorowości zarejestrowanych bezrobotnych. W porównaniu do stanu z końca 2007r. zmniejszył się on o 0,3 punktu proc., natomiast liczebność tej grupy zawodowej zmniejszyła się o 814 osób, tj. o 7,1%.

Drugą pod względem liczebności grupą zawodową są bezrobotni technicy i inny średni personel - w końcu 2008r. w grupie tej zarejestrowanych było 7178 osób. Stanowiły one 15,7% ogółu bezrobotnych. W ciągu roku odsetek bezrobotnych techników

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

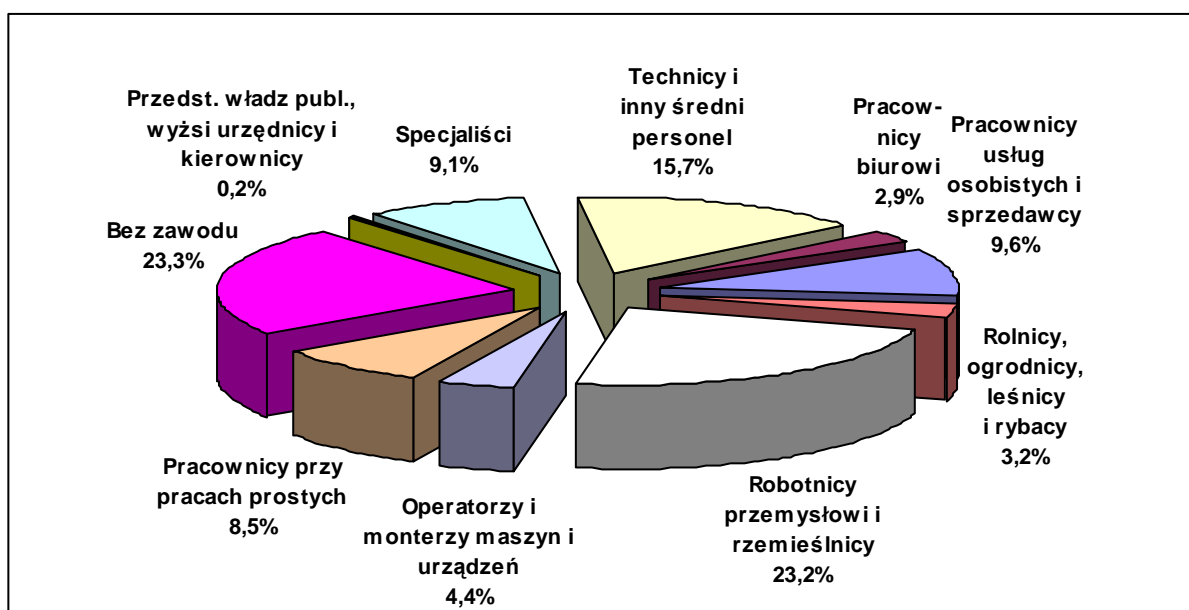
wzrósł o 0,1 punktu proc., a liczba zmniejszyła się o 444 osoby, tj. aż o 5,8%.

Szeregi bezrobotnych są dość licznie zasilane również przez byłych pracowników usług osobistych i sprzedawców. W końcu 2008r. zarejestrowanych było w tej grupie 4389 osób, co stanowiło 9,6% całej zbiorowości bezrobotnych. W stosunku do końca roku ubiegłego liczebność tej grupy zmniejszyła się o 852 osoby (tj. o 16,3%), natomiast jej procentowy udział zmniejszył się o 1,1 punktu.

Najmniej liczną grupą wśród bezrobotnych są przedstawiciele sił zbrojnych – 3 osoby zarejestrowane w końcu 2008r. (0,01%), przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy - 77 osób (0,2%) oraz pracownicy biurowi – 1319 osób (2,9%).

Coraz częściej problemy ze znalezieniem zatrudnienia mają osoby o wysokich kwalifikacjach zawodowych, chociaż na ogół pozostają bez pracy krócej niż osoby reprezentujące niższe poziomy wykształcenia. W 2008r., mimo spadku ogólnego poziomu bezrobocia, zwiększyła się zarówno liczba bezrobotnych z wyższym wykształceniem (o 350 osób, tj. o 9,1%), jak i procentowy udział wśród ogółu bezrobotnych – o 1,3 punktu. W końcu 2008r. zarejestrowanych było 4179 specjalistów, co stanowiło 9,1% ogółu bezrobotnych. Należy tu podkreślić, że wśród bezrobotnych z wyższym wykształceniem najliczniejszą grupę stanowią od kilku lat specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania, specjaliści administracji publicznej, ekonomiści, archeolodzy, socjologowie i pokrewni, nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, inżynierowie rolnictwa, leśnictwa i pokrewni, prawnicy.

Wykres 1. Struktura zawodowa bezrobotnych w woj. podlaskim wg wielkich grup zawodów (stan w końcu 2008r.)

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

W poniższym rankingu zawodów najliczniej reprezentowanych przez podlaskich bezrobotnych zostały uwzględnione 42 elementarne (4-cyfrowe) grupy zawodów, w których zarejestrowanych było w skali województwa co najmniej 300 osób bezrobotnych.

Tab. 3 Lista rankingowa 4-cyfrowych grup zawodów najczęściej występujących wśród zarejestrowanych bezrobotnych w woj. podlaskim w 2008r.

Lp	Kod zaw.	Nazwa elementarnych grup zawodów	2008		2007	
			liczba	% do ogółu bezr.	liczba	% do ogółu bezr.
1.	"5221"	Sprzedawcy i demonstratorzy	3033	6,6	3634	7,4
2.	"3419"	Pracownicy do spraw finansowych i handlowych gdzie indziej niesklasyfikowani	1606	3,5	1836	3,8
3.	"7231"	Mechanicy pojazdów samochodowych*	1379	3,0	1433	2,9
4.	"3115"	Technicy mechanicy	1319	2,9	1194	2,4
5.	"7433"	Krawcy, kapelusznicy i pokrewni	1315	2,9	1537	3,8
6.	"7222"	Ślusarze i pokrewni	1310	2,9	1209	2,5
7.	"9132"	Pomoce i sprzętaczkę biurowe, hotelowe i podobne	1185	2,6	1435	2,9
8.	"3212"	Technicy rolnicy, leśnicy i pokrewni	1182	2,6	1364	2,8
9.	"5122"	Kucharze	1066	2,3	1148	2,4
10.	"7233"	Mechanicy - monterzy maszyn i urządzeń*	1009	2,2	1030	2,1
11.	"9321"	Robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	954	2,1	1000	2,1
12.	"7422"	Stolarze i pokrewni	922	2,0	948	1,9
13.	"9313"	Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	879	1,9	874	1,8
14.	"7121"	Murarze i pokrewni	867	1,9	999	2,0
15.	"7412"	Piekarze, cukiernicy i pokrewni	856	1,9	985	2,0
16.	"3119"	Technicy gdzie indziej niesklasyfikowani	798	1,7	810	1,7
17.	"2419"	Specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani	742	1,6	603	1,2
18.	"9141"	Gospodarze budynków	722	1,6	851	1,7
19.	"3112"	Technicy budownictwa, ochrony środowiska i pokrewni	712	1,6	703	1,4
20.	"2479"	Specjaliści administracji publicznej gdzie indziej niesklasyfikowani	703	1,5	606	1,2
21.	"6131"	Rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej	683	1,5	799	1,6
22.	"4191"	Pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani	618	1,3	697	1,4
23.	"6111"	Rolnicy produkcji roślinnej	592	1,3	716	1,5
24.	"5141"	Fryzjerzy, kosmetyczki i pokrewni	559	1,2	669	1,4
25.	"7436"	Szwaczki, hafciarki i pokrewni	548	1,2	544	1,1
26.	"7223"	Ustawiacze-operatorzy obrabiarek skrawających do metali*	498	1,1	507	1,0

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

Lp	Kod zaw.	Nazwa elementarnych grup zawodów	2008		2007	
			liczba	% do ogółu bezr.	liczba	% do ogółu bezr.
27.	"2411"	Ekonomiści	454	1,0	484	1,0
28.	"7136"	Monterzy instalacji i urządzeń sanitarnych*	435	1,0	418	0,9
29.	"8323"	Kierowcy samochodów ciężarowych	431	0,9	407	0,8
30.	"3213"	Technicy technologii żywności*	428	0,9	428	0,9
31.	"2441"	Archeolodzy, socjolodzy i pokrewni	420	0,9	346	0,7
32.	"7432"	Tkacze, dziewiarze i pokrewni*	407	0,9	451	0,9
33.	"4131"	Magazynierzy i pokrewni	405	0,9	365	0,7
34.	"2321"	Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych	404	0,9	337	0,7
35.	"5123"	Kelnerzy i pokrewni	379	0,8	427	0,9
36.	"7141"	Malarze budowlani i pokrewni	361	0,8	397	0,8
37.	"7242"	Elektromonterzy	356	0,8	371	0,8
38.	"3415"	Agenci do spraw sprzedaży (handlowcy)	349	0,8	369	0,8
39.	"9152"	Portierzy, woźni i pokrewni	338	0,7	437	0,9
40.	"7123"	Cieśle, stolarze budowlani i pokrewni	335	0,7	354	0,7
41.	"2221"	Inżynierowie rolnictwa, leśnictwa i pokrewni	327	0,7	272	0,6
42.	"9331"	Robotnicy pomocniczy transportu i tragarze	305	0,7	287	0,3

Na czele rankingu uplasowała się najliczniejsza wśród osób bezrobotnych grupa zawodowa, a mianowicie sprzedawcy i demonstratorzy (3033 osoby, tj. 6,6% ogółu bezrobotnych). Jednocześnie do tej grupy adresowanych jest najwięcej propozycji zatrudnienia. Zawód ten, mimo tak dużej liczby bezrobotnych, cechuje się jedynie nieznaczną nadwyżką podaży pracowników.

W przypadku następnej licznie reprezentowanej grupy zawodowej – pracowników do spraw finansowych i handlowych gdzie indziej niesklasyfikowanych (1606 osób, tj. 3,5%) mamy już do czynienia ze znaczną nadwyżką podaży pracowników.

Także inne grupy zawodów zajmujące wysokie pozycje na powyższej liście rankingowej, czyli mechanicy pojazdów samochodowych (1379 osób, tj. 3,0%), technicy mechanicy (1319 osób – 2,9%), krawcy, kapelusznicy i pokrewni (1315 osób, tj. 2,9%) oraz ślusarze i pokrewni (1310 osób, tj. 2,9%) – to grupy zawodów zdecydowanie nadwyżkowe ze znaczną nadreprezentacją osób poszukujących pracy w stosunku do wolnych miejsc zatrudnienia.

Natomiast grupa zawodowa z pozycji 7. w rankingu, tj. pomoce i sprzątaczk

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

biurowe, hotelowe i podobne (1185 osób – 2,6%) należy do zawodów o zrównoważonym popycie i podaży pracy i cieszy się znacznym zainteresowaniem ze strony pracodawców. Należy tu jednak wyjaśnić, że mimo to jest to ciągle bardzo liczna grupa zarejestrowanych bezrobotnych, i to w dużej mierze długotrwale. Ta grupa zawodowa, obok sprzedawców i demonstratorów, należy do jednej z najbardziej fluktuujących grup zawodowych na rynku pracy. Ze względu na nieskomplikowany charakter pracy, nie wymagający szczególnych kwalifikacji i uprawnień (w przypadku pomocy i sprzętaczek), występuje tu duża rotacja kadr. Na tych samych stanowiskach zatrudniani są na czas określony coraz to nowi pracownicy.

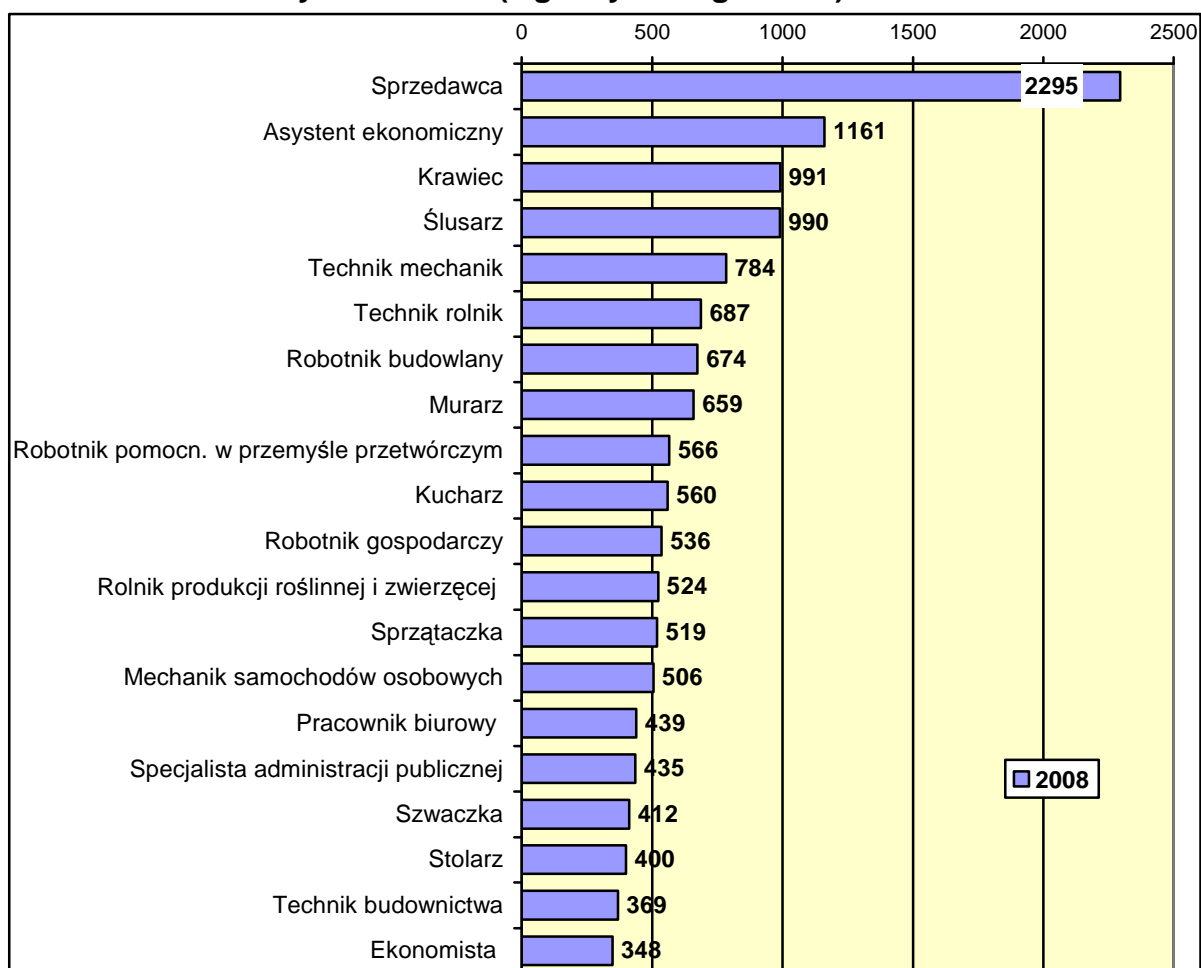
W rankingu zawodów najliczniej reprezentowanych przez zarejestrowanych bezrobotnych wystąpiły również zawody z grupy specjalistów. Były to zawody: na poz. 17 specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani (742 osoby, tj. 1,6%), na poz. 20 specjaliści administracji publicznej gdzie indziej niesklasyfikowani (703 osoby, tj. 1,5% ogółu bezrobotnych), na poz. 27 ekonomiści (454 osoby, tj. 1,0%), na poz. 31 archeolodzy, socjolodzy i pokrewni (420 osób, tj. 0,9%), na poz. 34 nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (404 osoby, tj. 0,9%) oraz na poz. 41 inżynierowie rolnictwa, leśnictwa i pokrewni (327 osób, tj. 0,7%). Bezrobotni specjaliści w wymienionych wyżej zawodach stanowią od kilku lat nadwyżkę, której podlaski rynek pracy nie jest w stanie wchłonąć, a ich liczebność z roku na rok rośnie.

Lista zawodów najczęściej występujących wśród podlaskich bezrobotnych od dłuższego czasu nie zmienia się. Można jednak zauważyć zmiany liczebności osób je reprezentujących. Mimo ogólnego spadku bezrobocia, w ciągu 2008r. odnotowano wzrost liczby bezrobotnych w zawodzie technika mechanika (+125), ślusarza (+101) oraz w zawodach specjalistów, wśród których największy wzrost dotyczył specjalistów do spraw ekonomicznych i zarządzania (+129), specjalistów do spraw administracji publicznej (+97) oraz archeologów, socjologów i pokrewnych (+74).

Poniższy wykres przedstawia 20 zawodów i specjalności (wg 6-cyfrowego kodu) najliczniej występujących wśród podlaskich bezrobotnych.

Wykres 2. Ranking 20 zawodów najczęściej występujących wśród podlaskich bezrobotnych w 2008r. (wg 6-cyfrowego kodu)

1.3 Struktura zawodowa bezrobotnych wg płci

W zbiorowości bezrobotnych zarejestrowanych w końcu 2008r. kobiety stanowiły 50,4%, a mężczyźni 49,6%. W przeciwieństwie do poprzednich lat, w 2008r. udział kobiet zmniejszył się (w końcu 2007r. wynosił on 53,5% ogółu bezrobotnych), wzrost natomiast udział mężczyzn (w końcu 2007r. odpowiednio: 46,5%).

Tab. 4 Bezrobotni w woj. podlaskim wg wielkich grup zawodów w podziale na płeć (stan w końcu 2008 roku)

Grupy zawodów (nazwa grupy wielkiej)	Bezrobotni ogółem		Kobiety		Mężczyźni	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Ogółem, z tego:	45821	100,0	23095	100,0	22726	100,0
0. Siły zbrojne	3	0,01	0	0,0	3	0,0
1. Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	77	0,2	26	0,1	51	0,2
2. Specjaliści	4179	9,1	2734	11,8	1445	6,4
3. Technicy i inny średni personel	7178	15,7	4040	17,5	3138	13,8
4. Pracownicy biurowi	1319	2,9	923	4,0	396	1,7
5. Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	4389	9,6	3743	16,2	646	2,8
6. Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	1458	3,2	839	3,6	619	2,7
7. Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	10637	23,2	2916	12,6	7721	34,0
8. Operatorzy i monterzy maszyn i urzą- dzeń	2000	4,4	556	2,4	1444	6,4
9. Pracownicy przy pracach prostych	3909	8,5	1735	7,5	2174	9,6
Bez zawodu	10672	23,3	5583	24,2	5089	22,4

Jak wynika z powyższego zestawienia, struktura zawodowa bezrobotnych kobiet zdecydowanie różni się od struktury zawodowej bezrobotnych mężczyzn. Podobnie jak w ubiegłym roku, wśród kobiet większy udział zaznaczył się w grupach zawodowych związanych ze średnim i wyższym poziomem wykształcenia. I tak: 11,8% bezrobotnych kobiet stanowiły specjalistki, podczas gdy wśród mężczyzn odsetek osób z wyższym wykształceniem wyniósł zaledwie 6,4%. Podobnie wyraźne różnice zaznaczyły się w stosunku do osób zaliczanych do grupy zawodowej techników i innego średniego personelu (17,5% wśród bezrobotnych kobiet i 13,8% wśród bezrobotnych mężczyzn) oraz w stosunku do grupy pracowników biurowych (4,0% wśród bezrobotnych kobiet i tylko 1,7% wśród bezrobotnych mężczyzn). Największe dysproporcje dotyczyły jednak grupy pracowników usług osobistych i sprzedawców (16,2% wśród bezrobotnych kobiet i tylko 2,8% wśród bezrobotnych mężczyzn). Z kolei wśród bezrobotnych mężczyzn zaznaczył się większy udział osób zaliczonych do grupy: robotników przemysłowych i rzemieślników (34,0% wśród bezrobotnych mężczyzn i 12,6% wśród bezrobotnych kobiet), pracowników przy pracach prostych (9,6% wśród bezrobotnych mężczyzn i 7,5% wśród bezrobotnych kobiet) oraz operatorów i monterów maszyn i urządzeń (6,4% wśród bezrobotnych mężczyzn i 2,4% wśród bezrobotnych kobiet),

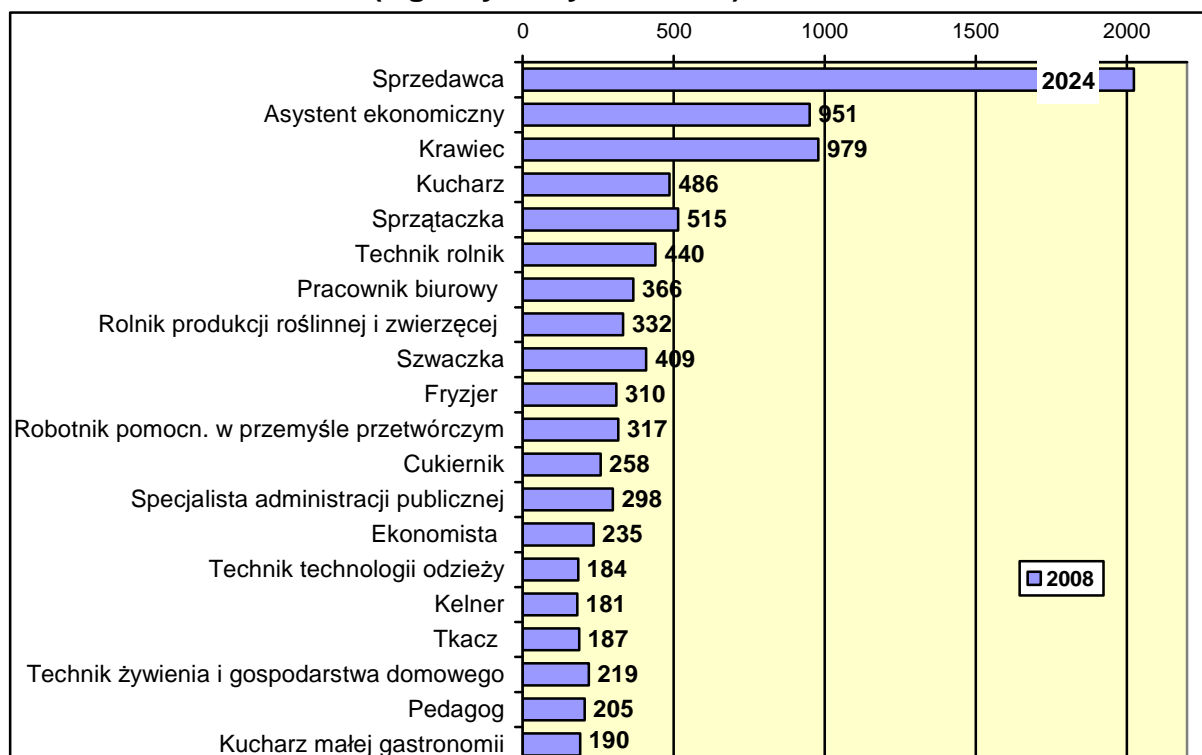
Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

czyli grup zawodów związanych z niższymi poziomami wykształcenia.

Wyraźniej zarysowały się też grupy zawodowe zdominowane przez jedną płęć. Wśród zawodów reprezentowanych przez podlaskich bezrobotnych wystąpiły 94 grupy zawodów, w których mężczyźni stanowili co najmniej 90%. Spośród nich najbardziej liczne grupy zawodów to: mechanicy pojazdów samochodowych, technicy mechanicy, ślusarze i pokrewni, mechanicy i monterzy maszyn i urządzeń, robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym oraz drogowym i wodnym, murarze i pokrewni, kierowcy samochodów ciężarowych, kierowcy samochodów osobowych, monterzy instalacji i urządzeń sanitarnych, ustawiacze-operatorzy obrabiarek skrawających.

Odnotowano również 44 najbardziej sfeminizowane grupy zawodowe (w których kobiety stanowiły co najmniej 90%), spośród których do najbardziej liczących się ilościowo należą m.in.: krawcy, kapelusznicy i pokrewni, szwaczki, hafciarki i pokrewni, pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe i podobne, tkacze, dziewiarze i pokrewni, przygotowawcze włókna i przędzarze, fryzjerzy i pokrewni, pracownicy domowej opieki osobistej, pracownicy do spraw finansowo-statystycznych, księgowi, pielęgniarki i położne, opiekunki dziecięce.

Wykres 3. Ranking 20 zawodów najczęściej występujących wśród bezrobotnych kobiet w 2008r. (wg 6-cyfrowych kodów)

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

Jedynie część pozycji z powyższego rankingu, obejmującego zawody najczęściej reprezentowane przez bezrobotne kobiety pokrywa się z analogicznym rankingiem sporządzonym dla ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. W rankingu zawodów bezrobotnych kobiet wystąpiły bowiem dodatkowo takie specjalności, jak: pedagog, specjalista administracji publicznej, technik technologii odzieży, technik żywienia i gospodarstwa domowego, cukiernik, kelner, fryzjer czy też tkacz. Nie odnotowano natomiast zawodów związanych z naprawą samochodów oraz budownictwem czy też zawodu ślusarza i stolarza.

1.4 Struktura zawodowa bezrobotnych absolwentów

Monitoringiem zawodów deficytowych i nadwyżkowych objęte zostały również osoby bezrobotne, będące w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki w szkole, ukończenia kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub od nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez niepełnosprawnych, zwane w skrócie absolwentami. Grupa ta obejmowała w końcu 2008r. 2889 osób bezrobotnych i stanowiły one 6,3% ogółu bezrobotnych. W ciągu roku liczba bezrobotnych absolwentów zwiększyła się o 365 osób, tj. o 14,5%.

Tab. 5 Bezrobotni absolwenci w woj. podlaskim wg wielkich grup zawodów (stan w końcu 2008 roku)

Grupy zawodów (nazwa grupy wielkiej)	Bezrobotni ogółem		w tym absolwenci	
	liczba	%	liczba	%
Ogółem, z tego:	45821	100,0	2889	100,0
0. Siły zbrojne	3	0,01	0	0,0
1. Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	77	0,2	1	0,0
2. Specjaliści	4179	9,1	1020	35,3
3. Technicy i inny średni personel	7178	15,7	564	19,5
4. Pracownicy biurowi	1319	2,9	21	0,7
5. Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	4389	9,6	186	6,4
6. Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	1458	3,2	12	0,4
7. Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	10637	23,2	174	6,0
8. Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	2000	4,4	10	0,3
9. Pracownicy przy pracach prostych	3909	8,5	13	0,4
Bez zawodu	10672	23,3	888	30,7

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

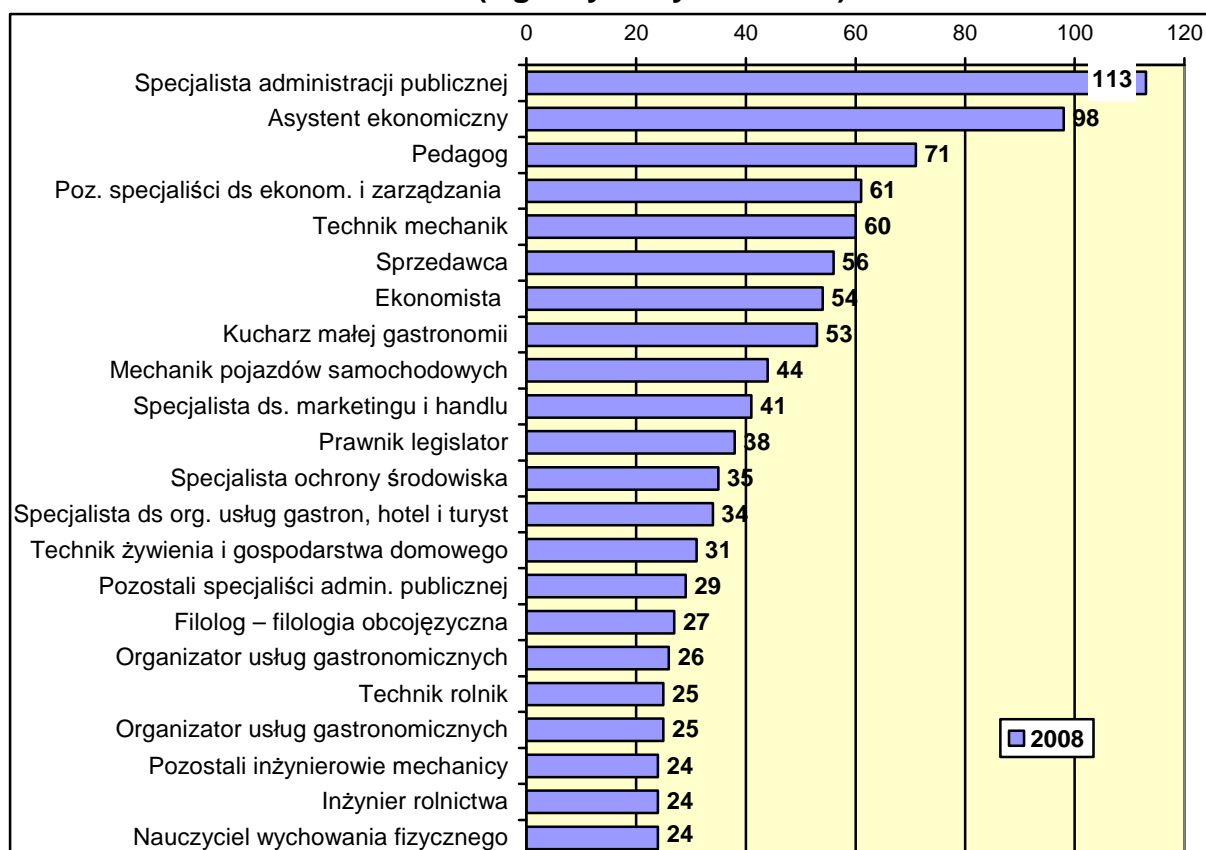
Struktura zawodowa bezrobotnych absolwentów kształtuje się inaczej niż struktura ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Wśród bezrobotnych absolwentów najliczniej reprezentowaną grupą zawodową są specjaliści. W końcu 2008r. do grupy tej zaliczono 1020 osób i stanowiły one 35,3% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów. Wśród ogółu bezrobotnych osoby z wyższym wykształceniem stanowiły jedynie 9,1%. Udział specjalistów wśród bezrobotnych absolwentów jest więc prawie 4-krotnie większy niż w ogólnej zbiorowości bezrobotnych i dynamicznie zwiększa się. Spośród absolwentów wyższych uczelni najwięcej bezrobotnych zarejestrowanych było w zawodach: specjaliści administracji publicznej gdzie indziej niesklasyfikowani, specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani, archeolodzy, socjolodzy i pokrewni, inżynierowie rolnictwa, leśnictwa i pokrewni, prawnicy gdzie indziej niesklasyfikowani, nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych oraz ekonomiści.

Drugą pod względem liczebności grupą zawodową wśród absolwentów są bezrobotni technicy i inny średni personel – w końcu 2008r. zarejestrowane były 564 osoby. Stanowiły one 19,5% bezrobotnych absolwentów, tj. o prawie 4 punkty proc. mniej niż wynosił udział tej grupy zawodowej wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Największe grupy zawodowe absolwentów szkół średnich to: pracownicy do spraw finansowych i handlowych gdzie indziej niesklasyfikowani, organizatorzy turystyki i pokrewni, technicy mechanicy, technicy budownictwa, ochrony środowiska i pokrewni, technicy rolnicy, leśnicy i pokrewni oraz dietetycy i żywieniowcy i technicy technologii żywności.

Wyższy jest też procentowy udział osób nie posiadających żadnego zawodu w populacji bezrobotnych absolwentów niż w ogólnej liczbie bezrobotnych: odpowiednio 30,7% wobec 23,3% udziału w ogólnej zbiorowości bezrobotnych. Jest to jedna z liczniejszych grup wśród bezrobotnych absolwentów szkół, rekrutująca się głównie spośród osób kończących edukację na poziomie liceum ogólnokształcącego i tym osobom ze względu na brak wykształcenia w konkretnym zawodzie najtrudniej jest podjąć pracę.

Wykres 4. Ranking 20 zawodów najczęściej występujących wśród bezrobotnych absolwentów w 2008r. (wg 6-cyfrowych kodów)

W powyższym rankingu najliczniejszych zawodów bezrobotnych absolwentów, w odróżnieniu od rankingu zawodów przedstawionego dla ogółu bezrobotnych, wystąpiła duża liczba zawodów z grupy specjalistów oraz techników i innego średniego personelu. Brak tu natomiast zawodów z grupy pracowników przy pracach prostych, zawodów robotników budowlanych i robotników pomocniczych w przemyśle.

1.5 Zawody generujące długotrwałe bezrobocie w woj. podlaskim

Grupą bezrobotnych, której sytuacja zasadniczo wpływa na kształtowanie się poziomu bezrobocia w województwie są osoby bezrobotne długotrwałe (tj. pozostające nieprzerwanie bez pracy ponad 12 miesięcy). Wśród całej zbiorowości bezrobotnych woj. podlaskiego grupa ta stanowiła w końcu 2008r. 24,4% (11178 osób). W stosunku do końca roku ubiegłego liczba osób długotrwałe bezrobotnych zmniejszyła się o 4781 osób, tj. o 30%. Dla porównania: w tym samym czasie ogólna liczba bezrobotnych zmniejszyła się o ok. 6%.

Spadek liczby bezrobotnych długotrwałe odnotowano w prawie wszystkich gru-

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

pach zawodowych, największy zaś dotyczył grupy pracowników przemysłowych i rzemieślników (o 1368 osób, tj. o 30,6%), pracowników usług osobistych i rzemieślników (o 786 osób, tj. o 35,7%) oraz techników i innego średniego personelu (o 663 osoby, tj. o 30,5%).

Tab. 6 Długotrwale bezrobotni w woj. podlaskim wg wielkich grup zawodów (stan w końcu 2008 roku)

Grupy zawodów (nazwa grupy wielkiej)	Bezrobotni ogółem		Długotrwale bezrobotni	
	liczba	%	liczba	%
Ogółem, z tego:	45821	100,0	11178	100,0
0. Siły zbrojne	3	0,0	2	0,0
1. Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	77	0,2	35	0,3
2. Specjaliści	4179	9,1	585	5,2
3. Technicy i inny średni personel	7178	15,7	1511	13,5
4. Pracownicy biurowi	1319	2,9	480	4,3
5. Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	4389	9,6	1413	12,6
6. Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	1458	3,2	543	4,9
7. Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	10637	23,2	3100	27,7
8. Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	2000	4,4	684	6,1
9. Pracownicy przy pracach prostych	3909	8,5	1628	14,6
Bez zawodu	10672	23,3	1197	10,7

Długotrwale bezrobotni to w woj. podlaskim w przeważającej mierze osoby pracujące poprzednio jako robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 27,7% ogółu długotrwale bezrobotnych (wobec 23,2%-udziału w ogólnej liczbie bezrobotnych), pracownicy zatrudnieni przy pracach prostych – 14,6% (wobec 8,5%) oraz pracownicy usług osobistych i sprzedawcy – 12,6% (wobec 9,6%). Zjawisko długotrwałego bezrobocia koncentruje się więc głównie w grupach zawodów odpowiadających niższemu poziomowi wykształcenia.

Najmniej licznie wśród osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy występowały specjaliści, którzy stanowili jedynie 5,2% tej kategorii bezrobotnych (wobec 9,1% wśród ogółu bezrobotnych) oraz pracownicy biurowi – 4,3% (wobec 2,9%).

Jako najliczniej występujące wśród osób długotrwale bezrobotnych, można wskazać następujące 4-cyfrowe grupy zawodowe:

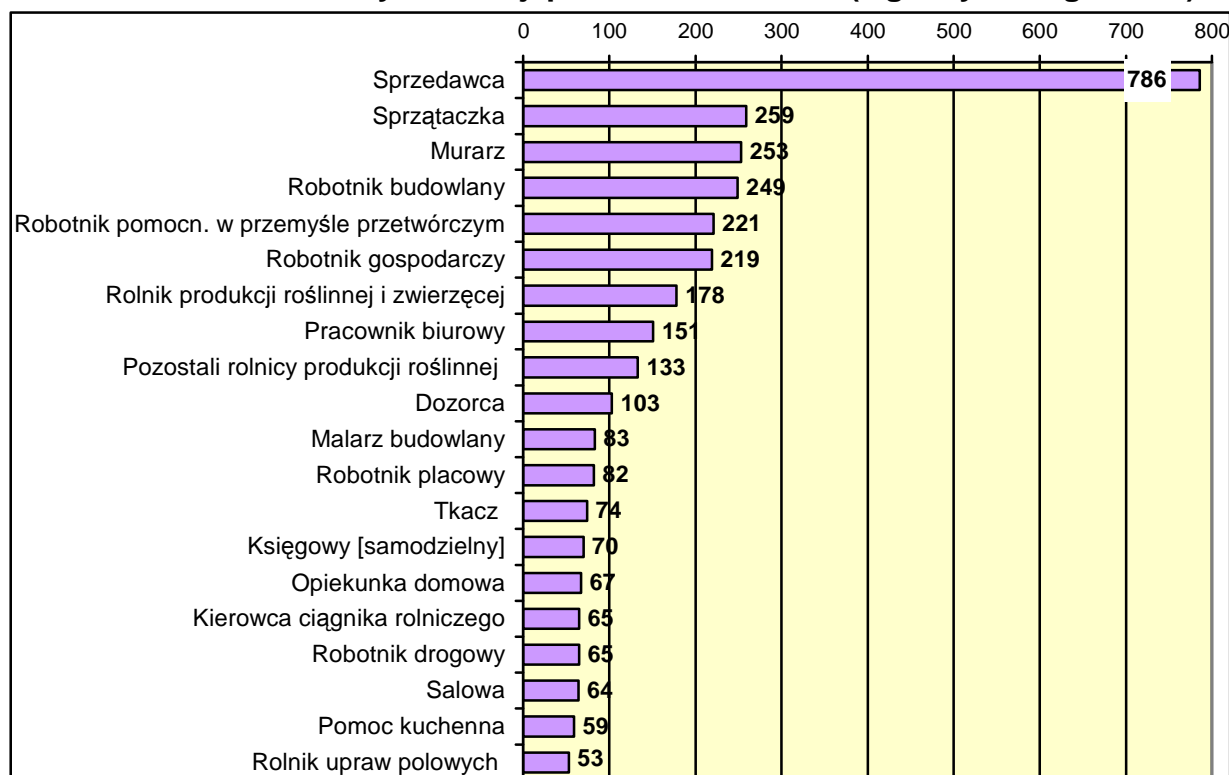

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

- sprzedawcy i demonstratorzy (888 osób – 8,0% tej grupy bezrobotnych),
- pracownicy do spraw finansowych i handlowych gdzie indziej niesklasyfikowani (483 osoby – 4,3%),
- mechanicy pojazdów samochodowych (370 osób – 3,3%),
- technicy mechanicy (315 osób – 2,8%),
- krawcy, kapelusznicy i pokrewni (297 osób – 2,7%),
- ślusarze i pokrewni (286 osób – 2,6%),
- pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe i podobne (286 osób – 2,6%),
- technicy rolnicy, leśnicy i pokrewni (279 osób – 2,5%),
- kucharze (263 osoby – 2,4%),
- mechanicy - monterzy maszyn i urządzeń (255 osób – 2,3%),
- robotnicy przy pracach prostych w przemyśle (248 osób – 2,2%),
- stolarze i pokrewni (235 osób – 2,1%),
- robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym (230 osób – 2,1%).

Wymienione grupy zawodowe należą jednocześnie do najliczniejszych subpopulacji bezrobotnych.

Wykres 5. Ranking 20 zawodów*) najliczniej występujących wśród osób długotrwale bezrobotnych w woj. podlaskim w 2008r. (wg 6-cyfrowego kodu)

*) w rankingu uwzględniono zawody, w których wskaźnik długotrwałego bezrobocia wyniósł co najmniej 0,33

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

Wśród zawodów zagrożonych długotrwałym bezrobociem wystąpiły również zawody, w których pracodawcy często poszukują pracowników. Mimo sporej liczby ofert pracy, w rejestrach urzędów pracy pozostaje grupa osób, które z różnych względów nie mogą bądź nie chcą podjąć pracy. Należy tu przede wszystkim wskazać pracowników niewykwalifikowanych (pomoce kuchenne, sprzątaczkę, salowe, dozorcę, robotnicy gospodarczy, placowi, drogowi, budowlani). W podobnej sytuacji są także pracownicy w zawodach budowlanych (murarz, malarz budowlany). Innym przykładem zawodu z jednej strony często poszukiwanego przez pracodawców, a z drugiej reprezentowanego w rejestrach bezrobotnych przez osoby długotrwale pozostające bez pracy jest od kilku lat zawód księgowego. Na relacje popytu i podaży ma więc wpływ nie tylko ilościowe porównanie zasobów pracy w regionie oraz wolnych miejsc pracy, ale także jakość tych zasobów. W rejestrach urzędów pracy przez dłuższy okres czasu pozostaje grupa osób, wyłączonych z aktywności zawodowej, których umiejętności zawodowe i kwalifikacje nie odpowiadają wymaganiom pracodawców, a one same są mało aktywne i nie mają odpowiedniej motywacji do poprawy swojej sytuacji zawodowej.

Wskaźnikiem, który pozwala na wskazanie zawodów w największym stopniu dotkniętych problemem długotrwałego bezrobocia, jest **wskaźnik długotrwałego bezrobocia w danym zawodzie**. Wskaźnik ten jest liczony jako stosunek liczby długotrwale bezrobotnych (tj. pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy) występujących w danym zawodzie do ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych w tym zawodzie. Można więc wysnuć wniosek, że kształcenie w takim zawodzie bez uaktualnienia programów nauczania może spowodować w przyszłości długotrwałe problemy ze znalezieniem zatrudnienia.

Poniżej przedstawiono listę rankingową 18 grup zawodów (4-cyfrowych) o najwyższym wskaźniku długotrwałego bezrobocia. Listę tę wyłoniono spośród liczących się ilościowo grup zawodów, tj. takich, w których zarejestrowanych było przynajmniej 30 osób długotrwale bezrobotnych w skali województwa, natomiast wskaźnik długotrwałego bezrobocia wyniósł 0,33 lub więcej. Dla porównania, przed rokiem analogiczny ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie obejmował 59 grup zawodów spełniających powyższe kryteria. Sytuacja w tym względzie uległa więc wyraźnej poprawie.

Tab. 7 Ranking*) 4-cyfrowych grup zawodów generujących długotrwałe bezrobocie w woj. podlaskim w 2008r.

Lp	Kod grupy zaw	Nazwa grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
1	"9131"	Pomoce domowe i sprzątaczk	0,54
2	"5131"	Opiekunki dziecięce	0,53
3	"9152"	Portierzy, woźni i pokrewni	0,47
4	"5133"	Pracownicy domowej opieki osobistej	0,46
5	"9162"	Zamiatacze i pokrewni	0,44
6	"8283"	Monterzy sprzętu elektronicznego	0,44
7	"8331"	Operatorzy pojazdów wolnobieżnych rolniczych i leśnych	0,43
8	"7125"	Robotnicy budownictwa wodnego i pokrewni	0,42
9	"9132"	Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i podobne	0,41
10	"8162"	Maszyniści silników, kotłów parowych i pokrewni	0,40
11	"3432"	Księgowi	0,39
12	"6111"	Rolnicy produkcji roślinnej	0,39
13	"7442"	Kaletnicy, rymarze i pokrewni	0,38
14	"9312"	Robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni	0,37
15	"7443"	Obuwnicy*	0,36
16	"9141"	Gospodarze budynków	0,35
17	"7121"	Murarze i pokrewni	0,33
18	"5132"	Pomocniczy personel medyczny	0,33

*) Ranking obejmuje 18 grup zawodów, w których zarejestrowanych było przynajmniej 30 osób długotrwałe bezrobotnych w skali województwa, natomiast wskaźnik długotrwałego bezrobocia wyniósł 0,33 lub więcej.

Na liście rankingowej zawodów generujących długotrwałe bezrobocie przeważają zawody związane z niższymi poziomami wykształcenia (np. pomoce domowe i sprzątaczk, portierzy, woźni i pokrewni, zamiatacze i pokrewni, rolnicy produkcji roślinnej, pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i podobne, robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni). Wystąpiły tu zawody związane z produkcją maszyn i urządzeń (monterzy sprzętu elektronicznego), a także pracownicy opieki osobistej (opiekunki dziecięce, pracownicy domowej opieki osobistej, pomocniczy personel medyczny) oraz księgowi.

W przypadku większości ww. grup zawodów wskaźnik długotrwałego bezrobocia w 2008r. zmniejszył się. Pogorszyła się jedynie sytuacja robotników pomocniczym w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewnych.

2. ANALIZA OFERT PRACY WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW)

W ciągu 2008r. pracodawcy zgłosili do powiatowych urzędów pracy woj. podlaskiego 26363 oferty pracy, z tego 66% dotyczyło miejsc pracy w zakładach sektora prywatnego, a 34% - w zakładach sektora publicznego. Oferty pracy subsydiowanej stanowiły ok. 52% wszystkich propozycji zatrudnienia, będących w dyspozycji urzędów pracy.

Tab. 8 Struktura ofert pracy zgłaszanych do powiatowych urzędów pracy woj. podlaskiego w latach 2007-2008 wg wielkich grup zawodów

Grupy zawodów (nazwa grupy wielkiej)	Oferty pracy zgłoszone w:				Wzrost/ spadek (+/-)	
	2007r.		2008r.		w liczbach	w %
	liczba	%	liczba	%		
Ogółem, w tym:	27977	100,0	26363	100,0	-1614	-5,8
0. Siły zbrojne	0	-	63	0,2	63	-
1. Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	136	0,5	149	0,6	13	9,6
2. Specjaliści	1795	6,4	1977	7,5	182	10,1
3. Technicy i inny średni personel	2879	10,3	3016	11,4	137	4,8
4. Pracownicy biurowi	3547	12,7	3801	14,4	254	7,2
5. Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	3864	13,8	4099	15,5	235	6,1
6. Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	195	0,7	185	0,7	-10	-5,1
7. Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	5414	19,4	4013	15,2	-1401	-25,9
8. Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	1888	6,7	1714	6,5	-174	-9,2
9. Pracownicy przy pracach prostych	7009	25,1	6886	26,1	-123	-1,8

Podobnie jak w latach poprzednich, w 2008r. w strukturze zawodowej ofert pracy dominowały 3 wielkie grupy zawodów i skupiały one łącznie prawie 57% wszystkich propozycji zatrudnienia. Były to grupy: pracownicy przy pracach prostych (26,1%), pracownicy usług osobistych i sprzedawcy (15,5%) oraz robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (15,2%). Niewielki procent ofert pracy kierowany był do przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników (0,6%) i rolników (0,7%).

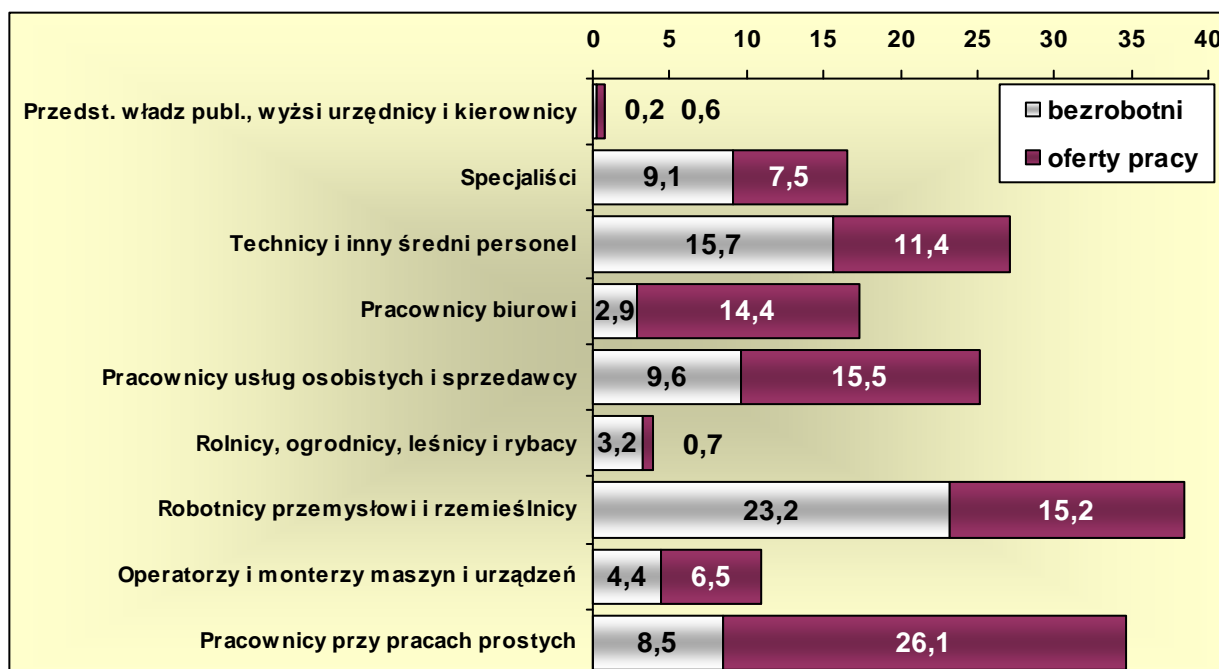
Ogólna liczba miejsc pracy w 2008r. zmniejszyła się o 1614, czyli zgłoszono o 5,8% ofert pracy mniej niż w roku poprzednim. Spadek zapotrzebowania na pracowników odnotowano w stosunku do robotników przemysłowych i rzemieślników

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

(-25,9%), operatorów i monterów maszyn i urządzeń (-9,2%), rolników, ogrodników, leśników i rybaków (-5,1%) oraz pracowników przy pracach prostych (-1,8%).

Zwiększył się natomiast zdecydowanie popyt na pracowników średniego i wyższego szczebla, a zwłaszcza na: specjalistów (+10,1%), pracowników biurowych (+7,2%), pracowników usług osobistych i sprzedawców (+6,1%) oraz na techników i przedstawicieli innego średniego personelu (+4,8%).

Wykres 6. Porównanie struktury zawodowej ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy woj. podlaskiego w 2008r. oraz zarejestrowanych w końcu 2008r. bezrobotnych wg wielkich grup zawodów

Z zestawienia struktury zawodowej ofert pracy zgłaszanych do urzędów pracy i zarejestrowanych bezrobotnych wynika, że największe dysproporcje między podażą pracy a popytem na nią dotyczą: grupy pracowników biurowych (2,9% w strukturze bezrobotnych wobec 14,4% w strukturze ofert pracy), pracowników przy pracach prostych (odpowiednio: 8,5% wobec 26,1%), a także robotników przemysłowych i rzemieślników (23,2% wobec 15,2%) i rolników, ogrodników, leśników i rybaków (3,2% wobec 0,7%).

Dokładniejszych informacji na temat popytu na poszczególne zawody dostarczy poniższa lista rankingowa ofert pracy najczęściej zgłaszanych do urzędów pracy. Lista ta obejmuje 28 grup zawodów, w których w 2008r. zgłoszono w skali województwa co najmniej 200 ofert pracy.

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

Tab. 9. Ranking ofert pracy zgłoszonych do PUP w 2008r. wg 4-cyfrowych grup zawodów

Lp	Kod zawodu	Nazwa grupy zawodów	Oferty pracy zgłoszone			
			w 2008r.		w 2007r.	
			liczba	%	liczba	%
1.	"9141"	Gospodarze budynków	3074	11,7	3190	11,4
2.	"4191"	Pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklas.	2658	10,1	2640	9,4
3.	"5221"	Sprzedawcy i demonstratorzy	2486	9,4	2588	9,2
4.	"9132"	Pomoce i sprzętaczki biurowe, hotelowe i podobne	982	3,7	991	3,5
5.	"9321"	Robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	980	3,7	943	3,4
6.	"3431"	Pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni	937	3,6	889	3,2
7.	"9313"	Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	814	3,1	808	2,9
8.	"8323"	Kierowcy samochodów ciężarowych	739	2,8	724	2,6
9.	"9312"	Robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni	489	1,9	609	2,2
10.	"5123"	Kelnerzy i pokrewni	362	1,4	342	1,2
11.	"4131"	Magazynierzy i pokrewni	343	1,3	454	1,6
12.	"2479"	Specjaliści administracji publicznej gdzie indziej niesklasyfikowani	328	1,2	95	0,3
13.	"7422"	Stolarze i pokrewni	323	1,2	586	2,1
14.	"3415"	Agenci do spraw sprzedaży (handlowcy)	300	1,1	246	0,9
15.	"3419"	Pracownicy do spraw finansowych i handlowych gdzie indziej niesklasyfikowani	297	1,1	277	1,0
16.	"7231"	Mechanicy pojazdów samochodowych*	284	1,1	333	1,0
17.	"7135"	Szklarze i pokrewni	277	1,1	490	1,8
18.	"5122"	Kucharze	272	1,0	299	1,1
19.	"5131"	Opiekunki dziecięce	272	1,0	207	0,7
20.	"5141"	Fryzjerzy, kosmetyczki i pokrewni	270	1,0	217	0,8
21.	"7436"	Szwaczki, hafciarki i pokrewni	249	0,9	381	1,4
22.	"5159"	Pracownicy usług ochrony gdzie indziej niesklas.	245	0,9	182	0,7
23.	"7412"	Piekarze, cukiernicy i pokrewni	235	0,9	310	1,1
24.	"7121"	Murarze i pokrewni	229	0,9	334	1,2
25.	"4211"	Kasjerzy i sprzedawcy biletów	224	0,8	162	0,6
26.	"9152"	Portierzy, woźni i pokrewni	213	0,8	217	0,8
27.	"2321"	Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych	208	0,8	237	0,8
28.	"3461"	Pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej	205	0,8	171	0,6

Propozycje ze strony pracodawców są bardzo różnorodne. Podobnie jak w la-

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

tach ubiegłych, w strukturze zawodowej ofert zaznaczyła się przewaga 3 grup zawodów, które skupiły łącznie 31% wszystkich propozycji zatrudnienia. Były to następujące grupy zawodowe: gospodarze budynków, pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani oraz sprzedawcy i demonstratorzy.

Dalsze pozycje w rankingu zostały zdominowane przez oferty pracy dla pracowników o elementarnych umiejętnościach, reprezentujących najniższe poziomy wykształcenia: pomocy i sprzątaczek biurowych, hotelowych i podobnych, gospodarzy budynków, robotników pomocniczych w budownictwie ogólnym, drogowym, wodnym, robotników przy pracach prostych w przemyśle oraz kierowców samochodów ciężarowych. Dość licznie wystąpiły też oferty zatrudnienia skierowane do grupy robotników przemysłowych i rzemieślników, związane głównie z pracą w budownictwie, naprawie pojazdów samochodowych, przemyśle odzieżowym, produkcji pieczywa, do pracowników sektora handlu i usług (sprzedawców, kucharzy, kelnerów, fryzjerów, kosmetyczek), a także do pracowników administracyjnych, sekretarzy i pokrewnych, pracowników do spraw finansowych i handlowych.

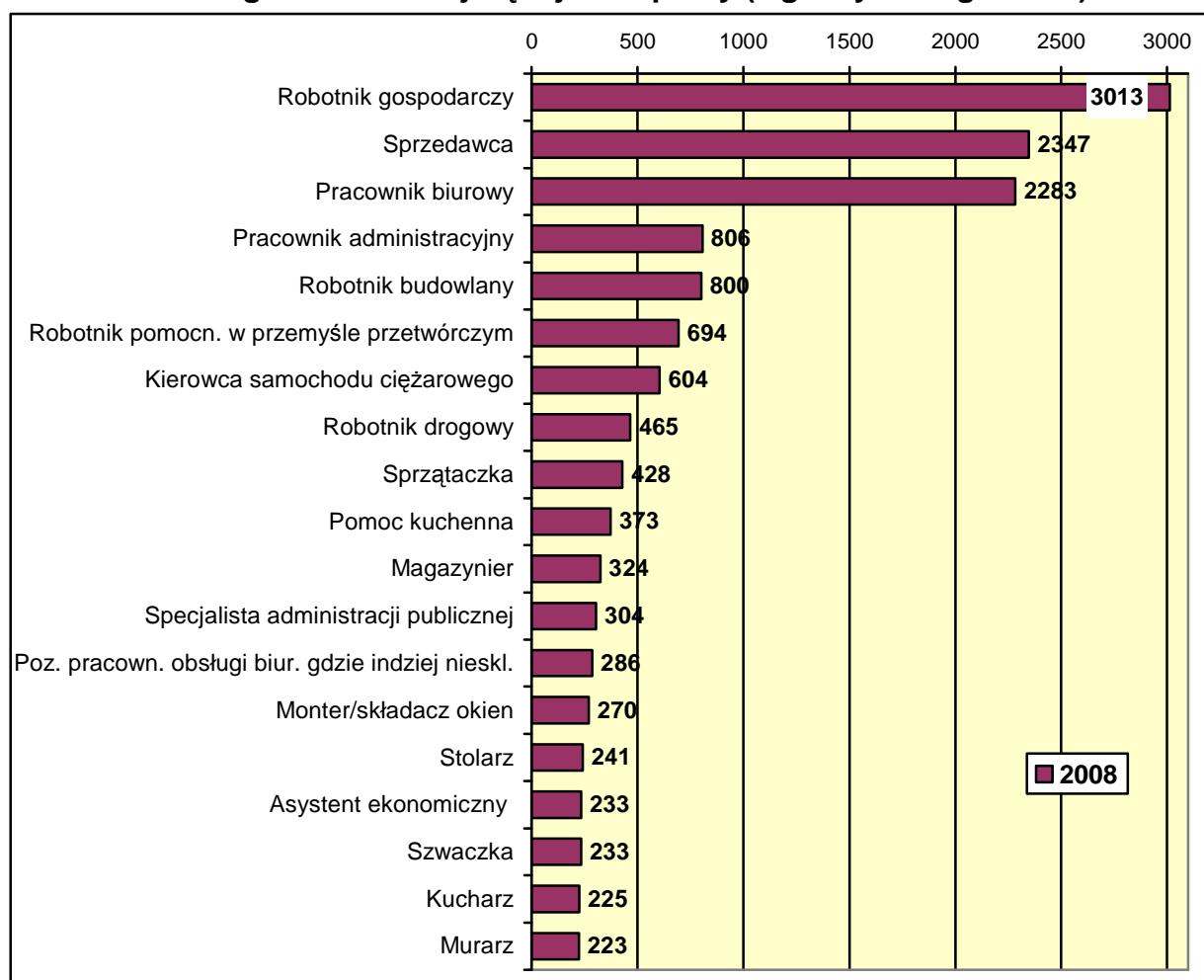
Natomiast propozycje pracy dla specjalistów zajęły pod względem liczebności dalsze pozycje w rankingu i dotyczyły ofert dla nauczycieli gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych oraz dla specjalistów administracji publicznej.

Mimo zmniejszenia ogólnej liczby miejsc pracy zgłoszonych przez podlaskich pracodawców, w stosunku do części ww. grup zawodów odnotowano wzrost propozycji zatrudnienia. Największy wzrost dotyczył liczby ofert pracy dla specjalistów administracji publicznej (+233), opiekunek dziecięcych (+65), pracowników usług ochrony (+63), kasjerów i sprzedawców biletów (+62).

Zmniejszyło się natomiast zapotrzebowanie m.in. na pracę stolarzy i pokrewnych (-263), szwaczek, hafciarek i pokrewnych (-132), robotników pomocniczych w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewnych (-120), gospodarzy budynków (-116), magazynierów i pokrewnych (-111), murarzy i pokrewnych (-105).

Wykres 7. Ranking 20 zawodów, w których pracodawcy zgłosili do PUP woj. podlaskiego w 2008r. najwięcej ofert pracy (wg 6-cyfrowego kodu)

2.1. Wskaźnik szansy uzyskania oferty.

Jak duże są szanse na znalezienie pracy w określonym zawodzie, określa wskaźnik szansy uzyskania oferty w danym zawodzie. Wskaźnik ten oblicza się jako stosunek średniej miesięcznej liczby ofert pracy w danym zawodzie w danym okresie czasu, będących w dyspozycji powiatowych urzędów pracy do średniego miesięcznego poziomu rejestrowanego bezrobocia w tym zawodzie. Pozwala on na ustalenie, w których zawodach najłatwiej, a w których najtrudniej znaleźć pracę. Im wyższa wartość tego wskaźnika, tym szanse te rosną.

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

Tab. 10 Ranking zawodów zgłoszonych w ofertach pracy w woj. podlaskim w 2008r. ze względu na wskaźnik szansy uzyskania oferty

Lp	Kod grupy zaw.	Nazwa grupy zawodów	Wskaźnik*) szansy uzyskania oferty
1	"01"	Siły zbrojne	1,05
2	"41"	Pracownicy obsługi biurowej	0,2583
3	"33"	Nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy	0,2051
4	"12"	Kierownicy dużych i średnich organizacji	0,1987
5	"91"	Pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach	0,1714
6	"42"	Pracownicy obrotu pieniężnego i obsługi klientów	0,1603
7	"93"	Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	0,1171
8	"83"	Kierowcy i operatorzy pojazdów	0,1131
9	"23"	Specjaliści szkolnictwa	0,1025
10	"92"	Robotnicy pomocniczy w rolnictwie, rybołówstwie i pokrewni	0,0961
11	"52"	Modelki, sprzedawcy i demonstratorzy	0,0823
12	"34"	Pracownicy pozostałych specjalności	0,079
13	"81"	Operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	0,0691
14	"51"	Pracownicy usług osobistych i ochrony	0,0653
15	"13"	Kierownicy małych przedsiębiorstw	0,0589
16	"71"	Górnicy i robotnicy budowlani	0,0525
17	"62"	Ogrodnicy	0,0489
18	"21"	Specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	0,0462
19	"73"	Robotnicy zawodów precyzyjnych, ceramicy, wytwórcy wyrobów galanteryjnych, robotnicy poligraficzni i pokrewni	0,0433
20	"22"	Specjaliści nauk przyrodniczych i ochrony zdrowia	0,0425
21	"82"	Operatorzy i monterzy maszyn	0,0332
22	"24"	Pozostali specjaliści	0,0329
23	"63"	Leśnicy i rybacy	0,0283
24	"74"	Pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	0,0277
25	"72"	Robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń	0,0277
26	"32"	Średni personel w zakresie nauk biologicznych i ochrony zdrowia	0,0123
27	"31"	Średni personel techniczny	0,012
28	"61"	Rolnicy	0,0012
29	"64"	Rolnicy i rybacy pracujący na własne potrzeby	0
30	"11"	Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy, zawodowi działacze	0

*) Grupy zawodów uszeregowano od najwyższego do najniższego wskaźnika szansy uzyskania oferty

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

W skali dużych grup zawodów, największe szanse na otrzymanie propozycji pracy w 2008r. mieli: żołnierze zawodowi, pracownicy obsługi biurowej, nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy, kierownicy dużych i średnich organizacji, pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach, pracownicy obrotu pieniężnego i obsługi klientów oraz robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie.

Analizując szanse uzyskania oferty pracy w skali elementarnych (4-cyfrowych) grup zawodów można wskazać 1 grupę zawodów, w której pracodawcy zgłosili oferty pracy, ale nie było zarejestrowanych osób bezrobotnych (wskaźnik szansy uzyskania oferty pracy MAX) i była to grupa pracowników archiwów. Wysokie szanse na otrzymanie oferty pracy mieli również przedstawiciele takich grup zawodowych, jak:

"3411" Dealerzy i maklerzy aktywów finansowych i pokrewni	4,6
"3423" Pracownicy do spraw zatrudnienia i pośrednictwa pracy	2,1666
"5113" Przewodnicy turystyczni i piloci wycieczek	1,7777
"0111" Żołnierze zawodowi	1,5
"1237" Kierownicy działów badawczo-rozwojowych	1,3332
"5151" Strażacy	1,1333
"2234" Farmaceuci	1,0833
"7135" Szklarze i pokrewni	1,0667
"1222" Kierownicy wewnętrznych jednostek organizacyjnych działalności podstawowej w przemyśle przetwórczym	1,0

Jednocześnie w statystykach urzędów pracy wystąpiło 58 elementarnych grup zawodów, w których zarejestrowane były osoby bezrobotne posiadające zerowe szanse na znalezienie pracy, w tych zawodach bowiem w ciągu całego 2008 roku nie zgłoszono ani jednej oferty pracy. Zawody, w których nie zgłoszono żadnych ofert pracy, wystąpiły we wszystkich wielkich grupach zawodów, i to zarówno wymagających wyższego wykształcenia, jak i elementarnych umiejętności.

3. ANALIZA BEZROBOCIA I OFERT PRACY WEDŁUG RODZAJU DZIAŁALNOŚCI OSTATNIEGO MIEJSCA PRACY (WG SEKCJI PKD)

Statystyka bezrobotnych według sekcji PKD (Polskiej Klasyfikacji Działalności) określa przynależność ostatniego pracodawcy osoby bezrobotnej do odpowiedniej sekcji i sektora własności.

W woj. podlaskim wśród bezrobotnych dominowały osoby, które pracowały przed nabyciem statusu bezrobotnego. W końcu 2008r. zbiorowość ta liczyła 33757 osób (73,7% ogółu bezrobotnych) i w stosunku do końca roku poprzedniego zmniejszyła się o 2101 osób, tj. o 5,9%.

Tab. 11. Struktura bezrobotnych i ofert pracy według Polskiej Klasyfikacji Działalności w woj. podlaskim w 2008r.

Sekcje PKD	Bezrobotni nowo rejestrujący się w 2008r.		Bezrobotni - stan w końcu 2008r.		Oferty pracy zgłoszone w 2008r.	
	liczba	procent	liczba	procent	liczba	procent
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	1254	2,5	1360	4,0	316	1,2
Rybacktwo	10	0,0	12	0,0	4	0,0
Górnictwo	142	0,3	83	0,2	24	0,1
Przetwórstwo przemysłowe	12564	24,7	8193	24,3	4685	17,8
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	350	0,7	237	0,7	186	0,7
Budownictwo	4488	8,8	2995	8,9	1862	7,1
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów sam., motocykli oraz art. użytku osobistego i domowego	9583	18,9	5946	17,6	4872	18,5
Hotele i restauracje	1314	2,6	788	2,3	805	3,1
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	1311	2,6	935	2,8	940	3,6
Pośrednictwo finansowe	481	0,9	318	0,9	713	2,7
Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	2348	4,6	1350	4,0	1281	4,9
Administracja publiczna i obrona nar.; obow. ubezpie. społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	3775	7,4	2589	7,7	6083	23,1
Edukacja	1350	2,7	858	2,5	1590	6,0
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	1398	2,8	1029	3,0	1505	5,7
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	2776	5,5	1779	5,3	1489	5,6
Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	186	0,4	274	0,8	8	0,0
Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	-	0	0,0	0	0,0
Działalność nie zidentyfikowana	7435	14,6	5011	14,8	0	0,0
Ogółem	50765	100,0	33757	100,0	26363	100,0

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

Analiza struktury bezrobotnych według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy wskazuje, że największy ruch kadrowy w 2008r., podobnie jak w latach poprzednich, dokonywał się w następujących sekcjach gospodarki województwa podlaskiego:

- przetwórstwo przemysłowe - 12564 nowo zarejestrowanych bezrobotnych (24,7% ogółu nowo zarejestrowanych) i 4685 zgłoszonych ofert pracy (17,8% ogółu ofert); *w 2008r. zwiększył się napływ bezrobotnych, a zmniejszyła liczba miejsc pracy,*
- handel i naprawy – 9583 nowo zarejestrowanych bezrobotnych (18,9%) i 4872 oferty (18,5%); *w 2008r. zwiększył się napływ bezrobotnych, a zmniejszyła liczba miejsc pracy,*
- budownictwo – 4488 nowo zarejestrowanych bezrobotnych (8,8%) i 1862 oferty (7,1%); *w 2008r. zmniejszył się zarówno napływ bezrobotnych, jak i liczba miejsc pracy,*
- administracja publiczna i obrona narodowa – 3775 nowo zarejestrowanych bezrobotnych (7,4%) i 6083 oferty (23,1%); *w 2008r. zwiększył się zarówno napływ bezrobotnych, jak i liczba miejsc pracy,*
- działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała – 2776 nowo zarejestrowanych bezrobotnych (5,5%) i 1489 ofert (5,6%); *w 2008r. zmniejszył się napływ bezrobotnych, a zwiększyła liczba miejsc pracy.*

W przypadku większości sekcji gospodarki rozkład udziałów procentowych w liczbie bezrobotnych oraz w liczbie ofert pracy był zbliżony. Można jednak wskazać sfery gospodarki województwa, w których rozbieżność między popytem, wyrażającym się liczbą ofert zgłoszonych do powiatowych urzędów pracy, a podażą pracy w postaci liczby zarejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych, jest znacząca. Największe dysproporcje między tak rozumianą stroną popytową i podażową rynku pracy wystąpiły w następujących sekcjach PKD:

- administracja publiczna i obrona narodowa – 7,4% w ogólnej liczbie nowo rejestrujących się bezrobotnych i 23,1% w liczbie zgłoszonych ofert pracy,
 - edukacja – 2,7% w ogólnej liczbie nowo rejestrujących się bezrobotnych i 6,0% w liczbie zgłoszonych ofert pracy,
 - ochrona zdrowia i pomoc społeczna – 2,8% w ogólnej liczbie nowo rejestrujących się bezrobotnych i 5,7% w liczbie zgłoszonych ofert pracy
- oraz na niekorzyść strony popytowej
- przetwórstwo przemysłowe – 24,7% w ogólnej liczbie nowo rejestrujących się bezrobotnych i 17,8% w liczbie zgłoszonych ofert pracy.

4. ANALIZA ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH

Na rynku pracy funkcjonują zawody, na które zapotrzebowanie ze strony pracodawców w postaci zgłaszanych ofert pracy jest znacznie mniejsze niż liczba osób mających kwalifikacje i chcących pracować w danym zawodzie (zawody nadwyżkowe) oraz zawody, w których pracodawcy mają problem ze znalezieniem kandydatów do pracy (zawody deficytowe). Nieznaczny procent stanowią zawody zrównoważone, tj. wykazujące równowagę w zakresie popytu i podaży pracy. Przyczyn takiej sytuacji można dopatrywać się zarówno w niedostosowaniu systemu kształcenia do wymagań rynku pracy i jakości zdobywanej w szkołach wiedzy, jak i niedostatecznej liczbie nowo powstających miejsc pracy w gospodarce województwa, czy też procesach migracyjnych.

Analizy zawodów deficytowych i nadwyżkowych dokonano na podstawie wskaźnika intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów. Jest to procentowy udział liczby zgłoszonych w danym zawodzie ofert pracy w liczbie zarejestrowanych w tym zawodzie bezrobotnych.

Zawody o wskaźniku:

$W_{n,l}^k < 0,9$ to zawody nadwyżkowe,

$0,9 \leq W_{n,l}^k \leq 1,1$ to zawody zrównoważone (wykazujące równowagę na rynku pracy),

$W_{n,l}^k > 1,1$ to zawody deficytowe

Im wyższy wskaźnik, tym większe zapotrzebowanie na pracowników w danym zawodzie.

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

Tab. 12. Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r. (wg grup 2-cyfrowych)

Lp	Kod grupy zaw	Nazwa grupy zawodów	Wskaźnik intensywności nadwyżki/deficytu zawodu		
1	"64"	Rolnicy i rybacy pracujący na własne potrzeby	0	×	
2	"11"	Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy, zawodowi działacze	0		
3	"61"	Rolnicy	0,0155	zawody nadwyżkowe	
4	"31"	Średni personel techniczny	0,0751		
5	"32"	Średni personel w zakresie nauk biologicznych i ochrony zdrowia	0,0861		
6	"24"	Pozostali specjaliści	0,1392		
7	"22"	Specjaliści nauk przyrodniczych i ochrony zdrowia	0,1897		
8	"21"	Specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	0,1957		
9	"72"	Robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń	0,1991		
10	"74"	Pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	0,217		
11	"63"	Leśnicy i rybacy	0,25		
12	"82"	Operatorzy i monterzy maszyn	0,2716		
13	"73"	Robotnicy zawodów precyzyjnych, ceramicy, wytwórcy wyrobów galanteryjnych, robotnicy poligraficzni i pokrewni	0,3363		
14	"71"	Górnicy i robotnicy budowlani	0,4439		
15	"62"	Ogrodnicy	0,452		
16	"34"	Pracownicy pozostałych specjalności	0,5187		
17	"51"	Pracownicy usług osobistych i ochrony	0,5439		
18	"23"	Specjaliści szkolnictwa	0,5904		
19	"81"	Operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	0,5983		
20	"52"	Modelki, sprzedawcy i demonstratorzy	0,7433		
21	"13"	Kierownicy małych przedsiębiorstw	0,8529		
22	"83"	Kierowcy i operatorzy pojazdów	0,9033		równowaga popytu i podaży pracy
23	"92"	Robotnicy pomocniczy w rolnictwie, rybołówstwie i pokrewni	0,9091		
24	"93"	Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	1,0249	zawody deficytowe	
25	"42"	Pracownicy obrotu pieniężnego i obsługi klientów	1,4451		
26	"91"	Pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach	1,9901		
27	"33"	Nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy	2,0		
28	"41"	Pracownicy obsługi biurowej	2,2897		
29	"12"	Kierownicy dużych i średnich organizacji	2,3529		
30	"01"	Siły zbrojne	21,0		

Na rynku pracy woj. podlaskiego przeważają zawody zaliczane do nadwyżkowych. W 2008r. wśród 30 grup zawodów wystąpiło 21 grup zawodów nadwyżkowych, 3 grupy zawodów o zrównoważonym popycie i podaży pracy oraz 6 grupy zawodów deficytowych. Można więc stwierdzić, że jest to rynek o zaburzonej równowadze w zakresie popytu i podaży pracy.

Dwie pierwsze grupy zawodów, będące na czele powyższego rankingu, ze względu na swoją specyfikę i znikomą liczbę ofert pracy nie podlegają w pełni prawom popytu i podaży. Są to: rolnicy i rybacy pracujący na własne potrzeby oraz przed-

stawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy, zawodowi działacze. Dlatego też jako najbardziej nadwyżkowe należy wskazać następujące duże grupy zawodów: rolników, średni personel techniczny, średni personel w zakresie nauk biologicznych i ochrony zdrowia oraz grupę pozostałych specjalistów.

Grupy zawodów o zrównoważonym popycie i podaży pracy to: kierownicy i operatorzy pojazdów, robotnicy pomocniczy w rolnictwie, rybołówstwie i pokrewni oraz robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie.

Do deficytowych dużych grup zawodów należą: pracownicy obrotu pieniężnego i obsługi klientów, pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach, nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy, pracownicy obsługi biurowej, kierownicy dużych i średnich organizacji oraz siły zbrojne.

Należy jednak zaznaczyć, że zestawienie zawodów deficytowych i nadwyżkowych wg 2-cyfrowych dużych grup jest zbyt uogólnione i nie odzwierciedla rzeczywistego obrazu sytuacji, powodując utratę wielu istotnych informacji.

Bardziej szczegółowych informacji dostarcza analiza 358 elementarnych (4-cyfrowych) grup zawodów. Wśród podlaskich bezrobotnych zarejestrowanych w końcu 2008r., można wyróżnić:

- aż 256 grup zawodów nadwyżkowych, w tym 67 grup, w których nie zgłoszono ani jednej oferty pracy,
- 23 grupy zawodów zrównoważonych,
- 79 grup zawodów deficytowych, w tym 12 grup, które osiągnęły wskaźnik określany jako MAX (wskaźnik ten dotyczy zawodów, w których zgłoszono oferty, ale w ewidencji urzędów pracy nie odnotowano bezrobotnych posiadających te zawody).

4.1. Zawody nadwyżkowe

Na rynku pracy w woj. podlaskim wystąpiło w 2008r. 256 grup zawodów zaliczanych do nadwyżkowych, tj. takich zawodów, w których liczba poszukujących pracy znacznie przekracza zapotrzebowanie zgłaszane ze strony pracodawców (71,5% wszystkich grup zawodów występujących w 2008r. w ewidencji powiatowych urzędów pracy w woj. podlaskim).

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

Spośród zawodów nadwyżkowych ponad 26% stanowiły zawody, w których w ciągu roku pracodawcy w ogóle nie zgłosili ofert pracy (67 grup zawodów). W grupie tej najliczniej reprezentowani byli bezrobotni przygotowawcze włókna i przędzarze, operatorzy maszyn tkackich, dziewiarskich oraz przędzalniczych i pokrewni, górnicy podziemnej i odkrywkowej eksploatacji złóż i pokrewni, rolnicy i rybacy pracujący na własne potrzeby, a także filolodzy i tłumacze.

Dalszych 38% grup zawodów uzyskało wskaźniki intensywności o wartości od 0,0109 do 0,3 (98 zawodów). 20 najbardziej nadwyżkowych spośród nich zostało przedstawionych w poniższym rankingu.

Tab. 13. Ranking 20 grup zawodów najbardziej nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r. (wg grup 4-cyfrowych)

Lp	Kod grupy zaw.	Zawód	Wskaźnik intensywności nadwyżki*)	Bezrobotni	Ofer-ty pracy	Nad-wyżka
1	"6111"	Rolnicy produkcji roślinnej	0,0048	592	2	590
2	"6131"	Rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej	0,0058	683	3	680
3	"2442"	Filozofowie, historycy i politolodzy	0,0064	172	2	170
4	"3213"	Technicy technologii żywności*	0,008	428	5	423
5	"8272"	Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji wyrobów mleczarskich	0,0127	76	1	75
6	"3212"	Technicy rolnicy, leśnicy i pokrewni	0,0129	1182	16	1 166
7	"7442"	Kaletnicy, rymarze i pokrewni	0,0135	107	1	106
8	"8275"	Operatorzy maszyn i urządzeń do przetwórstwa owoców, warzyw, nasion oleistych i pokrewni	0,0159	66	1	65
9	"3119"	Technicy gdzie indziej niesklasyfikowani	0,0175	798	18	780
10	"3414"	Organizatorzy turystyki i pokrewni	0,0216	288	11	277
11	"3214"	Dietetycy i żywieniowcy	0,0249	289	13	276
12	"3115"	Technicy mechanicy	0,0288	1319	55	1 264
13	"8264"	Operatorzy maszyn wykończalniczych wyrobów włókienniczych i pokrewni	0,0323	33	1	32
14	"2441"	Archeolodzy, socjolodzy i pokrewni	0,0381	420	35	385
15	"7432"	Tkacze, dziewiarze i pokrewni*	0,0385	407	13	393
16	"7441"	Garbarze skór i pokrewni*	0,0435	22	1	21
17	"3112"	Technicy budownictwa, ochrony środowiska i pokrewni	0,0447	712	41	671
18	"6211"	Ogrodnicy producenci warzyw, kwiatów i pokrewni	0,0492	139	6	133
19	"7233"	Mechanicy - monterzy maszyn i urządzeń*	0,0496	1009	57	952
20	"2411"	Ekonomiści	0,0498	454	37	417

*) grupy zawodów uszeregowano od najniższego do najwyższego wskaźnika intensywności nadwyżki. Im niższy wskaźnik, tym większa nadwyżka.

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

W woj. podlaskim tradycyjnie do najbardziej nadwyżkowych należą przede wszystkim:

- zawody techniczne na poziomie średnim (technicy technologii żywności, dietetycy i żywieniowcy, technicy mechanicy, organizatorzy turystyki i pokrewni, technicy budownictwa, ochrony środowiska i pokrewni),
- zawody związane z rolnictwem (rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej, technicy rolnicy, leśnicy i pokrewni oraz ogrodnicy producenci warzyw, kwiatów i pokrewni),
- zawody związane z przemysłem włókienniczym (operatorzy maszyn wykończalni-nych wyrobów włókienniczych i pokrewni, tkacze, dziewiarze i pokrewni).

W powyższym rankingu zawodów najbardziej nadwyżkowych wystąpiły również 3 grupy zawodów związanych z wyższym wykształceniem, głównie humanistycznym (filozofowie, historycy i politolodzy, archeolodzy, socjolodzy i pokrewni), a także ekonomiści.

Tab.14. Ranking 30 najbardziej nadwyżkowych zawodów i specjalności w woj. podlaskim w 2008r. (wg 6-cyfrowego kodu)

Lp	Kod zaw.	Zawód	Wskaźnik intensywności nadwyżki*)	Liczba bezrobotnych w końcu 2008r.
1	"612990"	Pozostali hodowcy zwierząt i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	0	524
2	"311503"	Technik mechanizacji rolnictwa	0	173
3	"743101"	Przędzacz	0	126
4	"311918"	Technik włókiennik	0	111
5	"311913"	Technik technologii odzieży	0,0023	268
6	"723390"	Pozostali mechanicy – monterzy maszyn i urządzeń	0,0038	154
7	"321208"	Technik rolnik	0,0044	687
8	"611190"	Pozostali rolnicy produkcji roślinnej	0,0044	260
9	"241990"	Pozostali specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani	0,0062	217
10	"611104"	Rolnik upraw polowych	0,0074	144
11	"723190"	Pozostali mechanicy pojazdów samochodowych	0,0102	210
12	"222105"	Inżynier rolnictwa	0,0122	124
13	"321402"	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	0,016	213
14	"723306"	Mechanik – operator pojazdów i maszyn rolniczych	0,0196	329
15	"311911"	Technik technologii drewna	0,0314	179
16	"311204"	Technik budownictwa	0,0316	369
17	"311502"	Technik mechanik	0,0336	784

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

Lp	Kod zaw.	Zawód	Wskaźnik intensywności nadwyżki*)	Liczba bezrobotnych w końcu 2008r.
18	"244104"	Pedagog	0,0376	247
19	"321206"	Technik ogrodnik	0,0409	101
20	"241102"	Ekonomista	0,0498	348
21	"743206"	Tkacz	0,0533	199
22	"242904"	Prawnik legislator	0,067	107
23	"311401"	Technik elektronik	0,07	164
24	"744304"	Obuwnik przemysłowy	0,075	106
25	"712302"	Stolarz budowlany	0,0751	134
26	"743304"	Krawiec	0,0806	991
27	"512202"	Kucharz małej gastronomii	0,082	252
28	"311302"	Technik elektryk	0,0931	148
29	"722304"	Tokarz	0,1013	303
30	"741104"	Rzeźnik wędliniarz	0,1043	139

*) Grupy zawodów uszeregowano od najniższego do najwyższego wskaźnika intensywności nadwyżki. Im niższy wskaźnik, tym większa nadwyżka; ranking obejmuje 30 najbardziej nadwyżkowych zawodów, w których zarejestrowanych było co najmniej 100 bezrobotnych.

4.2 Zawody deficytowe

Do zawodów deficytowych zalicza się zawody, w których zakłady pracy miały kłopoty ze znalezieniem pracowników, ponieważ liczba osób poszukujących pracy w tych zawodach była mniejsza niż liczba wolnych miejsc pracy. Zawody deficytowe stanowią na rynku pracy zdecydowaną mniejszość (ok. 22% zawodów występujących w 2008r. w statystykach rynku pracy).

Wśród 291 elementarnych grup zawodów, na które pracodawcy zgłosili jakiegokolwiek zapotrzebowanie w 2008r., 79 grup stanowiły zawody deficytowe, w tym w 12 grupach zawodów w ewidencji powiatowych urzędów pracy nie było zarejestrowanych bezrobotnych (wskaźnik MAX).

Poniżej przedstawiono ranking najbardziej deficytowych 4-cyfrowych grup zawodów, przy czym wzięto pod uwagę te grupy zawodów deficytowych, w których pracodawcy zgłosili co najmniej 20 ofert pracy w skali województwa.

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

Tab. 15. Ranking najliczniejszych grup zawodów deficytowych w woj. podlaskim w 2008r. (wg grup 4-cyfrowych)

Lp.	Kod grupy zaw.	Grupy zawodów	Wskaźnik*) intensywności deficytu	Liczba bezrobotnych	Liczba ofert pracy	Deficyt
1	"1239"	Kierownicy pozostałych wewnętrznych jednostek organizacyjnych gdzie indziej niesklasyfikowani	23,0	5	23	-18
2	"0111"	Żołnierze zawodowi	21,0	3	64	-62
3	"3411"	Dealerzy i maklerzy aktywów finansowych i pokrewni	13,8	3	70	-68
4	"2431"	Archiwiści i muzealnicy	6,5	4	26	-23
5	"7214"	Robotnicy przygotowujący i wznoszący konstrukcje metalowe	5,4375	25	177	-152
6	"9141"	Gospodarze budynków	4,4558	722	3074	-2352
7	"8143"	Operatorzy urządzeń do produkcji papieru	4,4	5	22	-17
8	"7135"	Szklarze i pokrewni	4,25	44	277	-233
9	"4191"	Pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani	4,1329	618	2658	-2040
10	"7341"	Składacze tekstów	3,8333	7	23	-17
11	"3482"	Pracownicy bibliotek i informacji naukowej	3,7407	14	103	-88
12	"3475"	Sportowcy zawodowi, trenerzy i pokrewni	3,25	13	26	-13
13	"4111"	Sekretarki	3,1852	53	175	-122
14	"3431"	Pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni	2,9331	265	937	-673
15	"5131"	Opiekunki dziecięce	2,871	129	272	-143
16	"3476"	Animatorzy kultury	2,7692	9	37	-28
17	"8111"	Operatorzy maszyn górniczych i pokrewni	2,6	13	53	-40
18	"2332"	Nauczyciele przedszkoli	2,4667	44	113	-69
19	"9312"	Robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni	2,3415	229	489	-259
20	"4222"	Recepcjoniści i rejestratorzy	2,2857	55	130	-76
21	"1211"	Dyrektorzy generalni, wykonawczy i prezesi	2,2222	12	20	-9
22	"4221"	Informatorzy, pracownicy biur podróży i pokrewni	2,05	23	42	-18
23	"4211"	Kasjerzy i sprzedawcy biletów	2,037	65	224	-159
24	"3311"	Nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy	2	23	57	-34
25	"7129"	Robotnicy budowlani robót stanu surowego i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	1,9123	60	111	-51
26	"8231"	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z gumy	1,7778	16	33	-17
27	"3122"	Operatorzy sprzętu komputerowego i pokrewni	1,6667	16	25	-10
28	"8323"	Kierowcy samochodów ciężarowych	1,6205	431	739	-307
29	"7138"	Monterzy systemów rurociągowych*	1,3514	38	51	-13
30	"5121"	Pracownicy usług domowych i pokrewni	1,3158	29	25	3
31	"5159"	Pracownicy usług ochrony gdzie indziej niesklasyfikowani	1,1531	168	245	-77
32	"7133"	Tynkarze i pokrewni	1,1481	48	63	-15
33	"3432"	Księgowi	1,1073	198	199	-1

*) grupy zawodów uszeregowano od najwyższego do najniższego wskaźnika intensywności deficytu. Im wyższy wskaźnik, tym większy deficyt.

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

Na podlaskim rynku pracy można wskazać następujące grupy zawodów deficytowych liczących się ilościowo na podlaskim rynku pracy:

- zawody związane z wykształceniem wyższym (archiwiści i muzealnicy, nauczyciele przedszkola) oraz z pełnieniem funkcji kierowniczych (dyrektorzy generalni, wykonawczy i prezesi, kierownicy wewnętrznych jednostek organizacyjnych),
- zawody na średnim poziomie wykształcenia:
 - związane z kontaktami z klientem, wymagające umiejętności interpersonalnych (dealerzy i maklerzy aktywów finansowych i pokrewni, pracownicy bibliotek i informacji naukowej, informatorzy i pracownicy biur podróży)
 - związane z pracą biurową (pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni, pracownicy obsługi biurowej, sekretarki, recepcjoniści i rejestratorzy, operatorzy sprzętu komputerowego), jak również sportowcy zawodowi, trenerzy i pokrewni, animatorzy kultury i nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy,
 - związane z opieką osobistą (opiekunki dziecięce, pracownicy usług domowych, pracownicy usług ochrony),
- zawody na poziomie wykształcenia zasadniczego zawodowego:
 - zawody budowlane (robotnicy przygotowujący i wznoszący konstrukcje metalowe, robotnicy budowlani robót stanu surowego i pokrewni, szklarze i pokrewni),
 - operatorzy maszyn i urządzeń w przemyśle papierniczym, drukarniach, przetwórstwie tworzyw sztucznych,
 - kierowcy samochodów ciężarowych,
 - pracownicy niewykwalifikowani (gospodarze budynków, robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni).
- żołnierze zawodowi.

Poniższe zestawienie przedstawia listę rankingową 30 najbardziej deficytowych 6-cyfrowych zawodów w woj. podlaskim.

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

Tab.16. Ranking 30 najbardziej deficytowych zawodów i specjalności w woj. podlaskim w 2008r. (wg 6-cyfrowego kodu)

Lp	Kod zaw.	Zawód	Wskaźnik intensywności deficytu*)	Liczba ofert pracy zgłoszonych w 2008r.
1	"233107"	Nauczyciel muzyki w szkole podstawowej	MAX	24
2	"233112"	Nauczyciel techniki w szkole podstawowej	MAX	23
3	"233109"	Nauczyciel plastyki w szkole podstawowej	MAX	21
4	"222101"	Doradca rolniczy	60	60
5	"724206"	Elektromonter okrętowy	50	50
6	"832301"	Kierowca ciągnika siodłowego	30,5	122
7	"828104"	Monter maszyn i urządzeń okrętowych	25	50
8	"123901"	Kierownik wewnętrznej jednostki organizacyjnej gdzie indziej niesklasyfikowany	23	23
9	"916290"	Pozostali zamiatacze i pokrewni	23	23
10	"721401"	Monter kadłubów okrętowych	21,4286	150
11	"011101"	Żołnierz zawodowy	21	63
12	"235901"	Nauczyciel bibliotekarz	20	20
13	"341102"	Doradca inwestycyjny	17,25	69
14	"713802"	Monter rurociągów okrętowych	16,6667	50
15	"419190"	Pozostali pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani	15,0526	286
16	"932114"	Pomocnik piekarza	15	30
17	"513190"	Pozostałe opiekunki dziecięce	14,8	74
18	"515990"	Pozostali pracownicy usług ochrony gdzie indziej niesklasyfikowani	12,5	75
19	"242901"	Asystent prawny	12	24
20	"232117"	Nauczyciel przedmiotów zawodowych technicznych	11,5	23
21	"414104"	Kurier	10	20
22	"343190"	Pozostali pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni	8,8571	62
23	"343102"	Sekretarka medyczna	7,4	37
24	"243101"	Archiwista	5,75	23
25	"814302"	Operator maszyny papierniczej	5,5	22
26	"821103"	Operator maszyn do obróbki skrawaniem	5,2	26
27	"713501"	Monter/składacz okien	5,0943	270
28	"914103"	Robotnik gospodarczy	4,6141	3013
29	"341901"	Asystent bankowości	4,6	46
30	"741103"	Rozbieracz-wykrawacz	4,5185	122

*) Grupy zawodów uszeregowano od najwyższego do najniższego wskaźnika intensywności deficytu. Im wyższy wskaźnik, tym większy deficyt; ranking obejmuje 30 najbardziej deficytowych zawodów, w których zgłoszonych było co najmniej 20 ofert pracy w skali województwa.

4.3 Zawody zrównoważone

Na wojewódzkim rynku pracy wystąpiły w 2008r. 23 elementarne grupy zawodów zrównoważonych, tj. takich, w których wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) kształtował się w granicach 0,9 – 1,1 (poniżej zestawienie grup zawodów zrównoważonych).

Tab. 17. Grupy zawodów o zrównoważonym popycie i podaży pracy w woj. podlaskim w 2008r. (wg grup 4-cyfrowych)

Lp.	Kod grupy zaw.	Grupy zawodów	Wskaźnik intensywności nadwyżki/deficytu	Liczba bezrobotnych	Liczba ofert pracy	Deficyt/nadwyżka
1	"8322"	Kierowcy autobusów i motorniczowie tramwajów	0,9155	56	66	-10
2	"6212"	Ogrodnicy terenów zieleni	0,9224	87	109	-22
3	"7212"	Spawacze i pokrewni	0,9261	235	191	43
4	"3461"	Pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej	0,9263	149	205	-56
5	"3118"	Kreślarze, graficy komputerowi i pokrewni	0,9286	23	26	-3
6	"2341"	Nauczyciele szkół specjalnych	0,95	16	19	-4
7	"9313"	Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	0,9581	879	814	64
8	"9132"	Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i podobne	0,966	1185	982	203
9	"5132"	Pomocniczy personel medyczny	0,9717	91	105	-14
10	"9321"	Robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	0,9897	954	980	-26
11	"1225"	Kierownicy wewnętrznych jednostek organizacyjnych działalności podstawowej w gastronomii, hotelarstwie i turystyce	1	0	1	-1
12	"1232"	Kierownicy działów osobowych i pokrewnych	1	4	3	1
13	"1316"	Kierownicy małych przedsiębiorstw w gospodarce magazynowej, transporcie i łączności	1	1	1	0
14	"3142"	Oficerowie pokładowi, piloci żeglugi i pokrewni	1	3	3	0
15	"3442"	Urzędnicy do spraw podatków	1	1	2	-1
16	"8142"	Operatorzy urządzeń do wyrobu masy papierniczej	1	3	1	2
17	"8154"	Operatorzy urządzeń do procesów chemicznych i produkcji chemikaliów	1	1	3	-2
18	"9111"	Sprzedawcy uliczni	1	3	2	1
19	"9151"	Gońcy, bagażowi i pokrewni	1	31	37	-5
20	"8334"	Operatorzy wózków podnośnikowych	1,0238	70	88	-17
21	"4212"	Kasjerzy bankowi i pokrewni	1,027	35	39	-3
22	"9211"	Robotnicy pomocniczy w rolnictwie i pokrewni	1,0741	69	59	10
23	"9142"	Myjący pojazdy i szyby	1,0952	9	23	-14

Listę zawodów o zrównoważonym popycie i podaży pracy zdominowały zawody z grupy pracowników przy pracach prostych (pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i podobne, robotnicy przy pracach prostych w przemyśle, robotnicy pomocniczy w bu-

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

downictwie ogólnym oraz w rolnictwie), a następnie zawody z grupy operatorów maszyn i urządzeń (kierowcy autobusów, operatorzy urządzeń w przemyśle papierniczym i chemicznym, operatorzy wózków podnośnikowych).

Do zawodów o zrównoważonym popycie i podaży pracy należą też zawody związane z pełnieniem funkcji kierowniczych (kierownicy wewnętrznych jednostek organizacyjnych w gastronomii, hotelarstwie i turystyce, kierownicy działów osobowych, kierownicy małych przedsiębiorstw w gospodarce magazynowej, transporcie i łączności) oraz wymagające wykształcenia wyższego (nauczyciele szkół specjalnych).

Natomiast na poziomie wykształcenia średniego wystąpiły takie zawody o zrównoważonym popycie i podaży, jak: pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej, kreślarze, graficy komputerowi i pokrewni, urzędnicy ds. podatków, kasjerzy bankowi i pokrewni, oficerowie pokładowi, piloci żeglugi i pokrewni, a także pomocniczy personel medyczny.

Tab.18. Lista zawodów i specjalności o zrównoważonym popycie i podaży pracy w woj. podlaskim w 2008r. (wg 6-cyfrowego kodu)

Lp	kod zaw.	Zawód	wskaźnik intensywności nadwyżki/deficytu*)
1	"342204"	Spedytor	1,1
2	"513202"	Pomoc dentystyczna	1,0968
3	"833202"	Operator maszyn drogowych]	1,0833
4	"714202"	Lakiernik wyrobów drzewnych	1,0769
5	"421201"	Kasjer bankowy	1,05
6	"833308"	Operator suwnic [suwnicowy]	1,05
7	"311801"	Grafik komputerowy	1,0476
8	"512301"	Bufetowy [barman]	1,032
9	"833401"	Kierowca operator wózków jezdniowych	1,0238
10	"932104"	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	0,9872
11	"931301"	Robotnik budowlany	0,9581
12	"913303"	Prasowaczka [ręczna]	0,9375
13	"513203"	Sanitariusz szpitalny	0,9315
14	"832201"	Kierowca autobusu	0,9286
15	"621201"	Ogrodnik terenów zieleni	0,9224
16	"721203"	Spawacz ręczny łukiem elektrycznym	0,9091
17	"721202"	Spawacz ręczny gazowy	0,9083

*) ranking obejmuje 17 zawodów „równowagi” najbardziej licznie reprezentowanych przez bezrobotnych, w których zarejestrowanych było co najmniej 5 bezrobotnych.

PODSUMOWANIE

W ostatnich kilku latach miała miejsce poprawa sytuacji na rynku pracy; dotyczyło to także woj. podlaskiego. Rok 2008 przyniósł dalsze pozytywne zmiany, chociaż tempo spadku bezrobocia uległo wyhamowaniu, a liczba wolnych miejsc pracy znacznie się zmniejszyła. W 2007 roku bezrobocie rejestrowane zmniejszyło się o 13,0 tys. osób, tj. o 26,6%, a w 2008r. – o 3,0 tys. osób, tj. o 6,1% i ukształtowało się w końcu roku na poziomie 45,8 tys. osób. Bezrobotni zarejestrowani w urzędach pracy woj. podlaskiego w końcu 2008r. stanowili 9,8% ludności aktywnej zawodowo (przed rokiem 10,4%). Stopa bezrobocia w województwie była po raz pierwszy od lat wyższa od średniej krajowej - o 0,3 punktu proc. (przed rokiem – niższa o 0,8 punktu).

W 2008 roku w woj. podlaskim zarejestrowało się 55,6 tys. nowych bezrobotnych; napływ do bezrobocia wzrósł zatem o ponad 3 tys. osób. W największym stopniu wzrosła liczba nowo rejestrujących się bezrobotnych specjalistów, robotników przemysłowych i rzemieślników oraz pracowników biurowych. Zmniejszył się natomiast napływ do bezrobocia pracowników przy pracach prostych, pracowników usług osobistych i sprzedawców oraz przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników.

Bezrobotni zarejestrowani w powiatowych urzędach pracy województwa podlaskiego w końcu 2008r. reprezentowali 346 grup zawodów. Najwięcej bezrobotnych pochodziło z następujących grup zawodów:

- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, w tym: mechanicy pojazdów samochodowych, krawcy, kapelusznicy i pokrewni, ślusarze i pokrewni, mechanicy – monterzy maszyn i urządzeń;
- technicy i inny średni personel, w tym: pracownicy do spraw finansowych i handlowych gdzie indziej niesklasyfikowani, technicy mechanicy, technicy rolnicy, leśnicy i pokrewni, technicy budownictwa, ochrony środowiska i pokrewni;
- pracownicy usług osobistych i sprzedawcy, w tym: sprzedawcy i demonstratorzy, kucharze, fryzjerzy, kosmetyczki i pokrewni, kelnerzy i pokrewni oraz
- specjaliści, w tym: specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani, specjaliści administracji publicznej gdzie indziej niesklasyfikowani, ekonomiści oraz archeolodzy, socjolodzy i pokrewni.

W 2008 roku pracodawcy zgłosili do powiatowych urzędów pracy 26,4 tys. ofert pracy w 291 grupach zawodów. Najwięcej propozycji zatrudnienia adresowanych było do osób bezrobotnych reprezentujących niższe poziomy wykształcenia i były to następujące grupy zawodowe:

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

- pracownicy przy pracach prostych, w tym: gospodarze budynków, pomoce i sprzętaczki biurowe, hotelowe i podobne, robotnicy przy pracach prostych w przemyśle, robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym oraz drogowym, wodnym i pokrewni;
- pracownicy usług osobistych i sprzedawcy, w tym: sprzedawcy i demonstratorzy, kelnerzy i pokrewni, kucharze, opiekunki dziecięce, fryzjerzy, kosmetyczki i pokrewni;
- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, w tym: stolarze i pokrewni, mechanicy pojazdów samochodowych, szklarze i pokrewni, szwaczki, hafciarki i pokrewni.

W 2008r. zmniejszyło się zapotrzebowanie m.in. na pracę stolarzy i pokrewnych, szwaczek, hafciarek i pokrewnych, robotników pomocniczych w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewnych, gospodarzy budynków, magazynierów i pokrewnych, murarzy i pokrewnych.

Mimo zmniejszenia ogólnej liczby miejsc pracy zgłoszonych przez podlaskich pracodawców, w stosunku do części grup zawodów odnotowano wzrost propozycji zatrudnienia. Największy wzrost dotyczył liczby ofert pracy dla specjalistów administracji publicznej, opiekunek dziecięcych, pracowników usług ochrony, kasjerów i sprzedawców biletów.

Z zestawienia danych dotyczących liczebności bezrobotnych zarejestrowanych w poszczególnych grupach zawodowych i liczby ofert pracy zgłoszonych w poszczególnych zawodach wynika, iż największe szanse na znalezienie pracy w 2008r. mieli:

- żołnierze zawodowi,
- pracownicy obsługi biurowej, pracownicy obrotu pieniężnego i obsługi klientów,
- nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy,
- kierownicy dużych i średnich organizacji,
- pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach, robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie transporcie.

Nadal różnica między liczbą zarejestrowanych bezrobotnych (45,8 tys. osób) a liczbą ofert pracy będących w dyspozycji urzędów pracy (26,4 tys. ofert) jest duża. Zarówno powiatowe, jak i wojewódzki rynek pracy charakteryzują się głęboką nierównowagą w zakresie popytu i podaży pracy. Nadmiar osób poszukujących zatrudnienia w stosunku do dostępnych miejsc pracy wystąpił w większości zawodów i specjalności. Wykształcenie i kwalifikacje znacznej części osób poszukujących pracy nie są w stanie zaspokoić aktualnych potrzeb pracodawców. Zawody nadwyżkowe wystąpiły we wszystkich wielkich grupach zawodów (również wśród osób o najwyższych kwalifikacjach), jednak większość dotyczyła zawodów odpowiadających wykształceniu zasadniczemu zawodowemu i niższemu. Osoby reprezentujące te poziomy wykształcenia w

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

większym stopniu zagrożone są długotrwałym bezrobociem. Najłatwiej jest poruszać się po rynku pracy i zmierzyć się z wymaganiami pracodawców osobom z wyższym wykształceniem i wysokimi kwalifikacjami odpowiadającymi wymogom współczesnej gospodarki.

Na wojewódzkim rynku pracy wystąpiło w 2008r. 256 grup zawodów zaliczanych do nadwyżkowych. Wśród nich 26% to zawody, w których pracodawcy nie zgłosili ani jednej propozycji pracy. Podobnie jak w roku poprzednim, najbardziej nadwyżkowe na podlaskim rynku pracy były zawody zaliczane do średniego personelu technicznego (technicy technologii żywności, dietetycy i żywieniowcy, technicy mechanicy, organizatorzy turystyki i pokrewni, technicy budownictwa, ochrony środowiska i pokrewni), zawody związane z rolnictwem, a także operatorzy i mechanicy maszyn i urządzeń pracujący poprzednio w przemyśle włókienniczym.

Zawody deficytowe obejmowały 79 grup. Wśród nich dominowały zawody, w których istotne są umiejętności związane z kontaktami z klientem, wymagające umiejętności interpersonalnych (dealerzy i maklerzy aktywów finansowych i pokrewni, pracownicy bibliotek i informacji naukowej, informatorzy i pracownicy biur podróży) bądź związane z opieką osobistą (opiekunki dziecięce, pracownicy usług domowych, pracownicy usług ochrony). Pracodawcy poszukiwali także pracowników do pracy biurowej (pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni, pracownicy obsługi biurowej, sekretarki, recepcjoniści i rejestratorzy, operatorzy sprzętu komputerowego), jak również sportowców zawodowych, trenerów i pokrewnych, animatorów kultury i nauczycieli praktycznej nauki zawodu i instruktorów. Na poziomie wykształcenia wyższego poszukiwani byli archiwiści i muzealnicy, nauczyciele przedszkola oraz kandydaci na stanowiska związane z pełnieniem funkcji kierowniczych: dyrektorzy generalni, wykonawczy i prezesi, kierownicy wewnętrznych jednostek organizacyjnych. Deficyt pracowników odnotowano również w wybranych zawodach budowlanych (robotnicy przygotowujący i wznoszący konstrukcje metalowe, robotnicy budowlani robót stanu surowego i pokrewni, szklarze i pokrewni), zawodach operatorów maszyn i urządzeń w przemyśle papierniczym, drukarniach, przetwórstwie tworzyw sztucznych, zawodzie kierowcy samochodów ciężarowych, jak również dla pracowników niewykwalifikowanych (gospodarze budynków, robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni). W 2008r. w związku z profesjonalizacją armii i tworzeniem wojska zawodowego zawodem deficytowym był zawód żołnierza zawodowego.

W 2008r. wyodrębniono 23 grupy zawodów wykazujących równowagę w relacji

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2008r.

popyt – podaż pracy. Wystąpiły tu m.in. zawody z grupy pracowników przy pracach prostych (pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe i podobne, robotnicy przy pracach prostych w przemyśle, robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym oraz rolnictwie), zawody operatorów maszyn i urządzeń w przemyśle papierniczym i chemicznym, kierowców autobusów. Do zawodów „równowagi” należą też zawody związane z pełnieniem funkcji kierowniczych oraz na poziomie wykształcenia średniego: pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej, kreślarze, graficy komputerowi i pokrewni, urzędnicy ds. podatków, kasjerzy bankowi i pokrewni, oficerowie pokładowi, piloci żeglugi i pokrewni, a także pomocniczy personel medyczny.

Należy również zwrócić uwagę na grupę zawodów generujących długotrwałe bezrobocie. W woj. podlaskim osoby pozostające bez pracy nieprzerwanie ponad 12 miesięcy stanowiły w końcu 2008r. około 24% całej zbiorowości bezrobotnych (przed rokiem 33%). Zawody generujące długotrwałe bezrobocie związane były przede wszystkim z niższymi poziomami wykształcenia (pomoce domowe i sprzątaczkę, portierzy, woźni i pokrewni, zamiatacze i pokrewni, rolnicy produkcji roślinnej, pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe i podobne, robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni), zalicza się tu także monterów sprzętu elektronicznego, pracowników opieki osobistej (opiekunki dziecięce, pracownicy domowej opieki osobistej, pomocniczy personel medyczny) oraz księgowych. Część zawodów, w których znaczny odsetek zarejestrowanych bezrobotnych to osoby mające długotrwałe problemy ze znalezieniem pracy, jest jednocześnie zawodami poszukiwanymi na podlaskim rynku pracy, jednakże przestarzałe kwalifikacje osób bezrobotnych reprezentujących te zawody i ich niechętnie nastawienie do poprawy sytuacji zawodowej powodują poważne problemy ze znalezieniem zatrudnienia .

Wymagania pracodawców względem kandydatów do pracy nie ograniczają się do konkretnych kwalifikacji zawodowych, zdobytych w systemie szkolnym, ale wymuszają konieczność ciągłego doksztalcania i aktualizowania posiadanej wiedzy, a niejednokrotnie zupełnej zmiany tychże kwalifikacji.

Analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych pozwala na przybliżenie problematyki aktualnych potrzeb rynku pracy w zakresie popytu i podaży pracy i może stanowić podstawę do wytyczania kierunków szkoleń osób bezrobotnych i poszukujących pracy organizowanych przez powiatowe urzędy pracy, przy uwzględnieniu specyfiki lokalnych rynków pracy.

Sporządziła:

Marzanna Wasilewska

